

e-manet

“Birçok tanık önünde benden işittiğin sözleri, başkalarına da öğretmeye yeterli olacak güvenilir kişilere EMANET ET.” 2Ti.2:2

Sayı 13 ♦ Ocak – Mart 2008 ♦ üç aylık ücretsiz e-posta dergisi

içindekiler:

DÜŞÜNCE

Li-Derkenar: “Ayna Uzmanı Şaban” (Chuck Faroe).....	2
Tamam mı? Devam mı? Dünya Görüşünün Değişimi (1. Bölüm) (Steven K. Mittwede).....	3
Mesih ve Kültür (Larry Poston).....	5

KİTAP

Galatyalılar Serisi: Galatyalılar 4:8-5:1 (İhsan Özbek).....	7
Farklılıklara Saygı Göstermek: Dünya'nın Yaşı Tartışması (2. Bölüm) (Caroline Brown).....	10

TARİH

Dönüm Noktası Serisi: Fransız Devrimi: Avrupa'da Hıristiyan Karşıtlığının Yayılması (1789) (Mark Noll).....	13
---	----

HİZMET

Keder: Yeniden Umulanabilmek (Paul David Tripp).....	15
--	----

e-manet Türkiye'de hazırlanarak Türk kilise önderlerine ücretsiz olarak gönderilen üç aylık e-posta Kutsal Kitap ve tanrıbilim dergisidir. *e-manet*, 2. Timoteos 2:2'deki sürecin gerçekleşmesine araç olmayı amaçlamaktadır. Yarının önderlerini donatacak olan bugünkü Türk kilise önderlerinin donatılmasına katkıda bulunmak istiyoruz.

Bu derginin iki ana hedefi vardır: **olgunlaşma ve hizmet**.

Dergide benimsenen iki temel değer vardır: **üstün nitelikli içerik ve okuyucuların yararı**.

Kilise önderlerinin eleştirel düşünme, düşüncelerini net bir biçimde belirtme ve farklı görüşleri sevgiyle hoş görmenin yanı sıra, Kutsal Yazılar'a göre değerlendirme kapasitelerini geliştirmeleri can alıcı önem taşır. Bu derginin böyle bir gelişim sürecine yarayacak yapıcı bir ortam sağlayacağını umuyoruz. *e-manet*'in yararlı olması için tepkilerinizi, isteklerinizi ve eleştirilerinizi bildirmeniz gerekecektir. Bunları e-manet@mail.com adresine iletebilirsiniz.

“Ayna Uzmanı Şaban”

“Beyefendi, evinizde bir ayna yok mu?” demekten alamadım kendimi.

Normalde dolmuşta yanımda oturan biriyle böyle konuşmazdım. Ama saçları darmadağın ve birkaç gündür suratı tıraş olmamış adamın alnında da (herhalde sobanın külleri boşaltırken terini silmişti) siyah bir leke vardı. Bu kadarı da fazlaydı artık! Ayrıca adamı gözüm bir yerden ısıırıyordu... yüzü (kirlili ve bakımsız olmakla birlikte) tanıdık geliyordu...

“Bana mı soruyorsun, be adam!” diye gürlereyerek ban döndü yanımdaki yolcu. Birdenbire yüzünün kızgın ifadesi yumuşadı. “Vay Yaşar, sen misin? Seni şakacı seni... Makalemi mi gördün yoksa?” dedi.

“Şabancığım...” diye kekeledim. Bu bakımsız adam meğer lisede uzaktan tanıdığım sınıf arkadaşımış! “Seni bunca yıl sonra tekrar görmek ne güzel... Ama ne makalesi?” dedim.

“Yapma be Yaşar! Ayna konusunu sen açtın ya! Geçen Cumartesi ekinde “Aynaların Bilinmez Tarihi” diye bir yazım çıkmıştı... Makalemi görmedinse, neden bana aynalardan söz ediyorsun ki?”

“Bir dakika, Şaban... Sen yazar mı oldun?” dedim.

“Yazar olmaktan çok araştırmacıyım, Yaşar. Kendimi ayna olayına büsbütün adamışım. Aslına bakarsan çok harika, büyüleyici bir olay ayna!”

“Güzel ama...” diye başladım.

“Bana ‘Ayna Uzmanı Şaban’ diyorlar” dedi gururla. “Biliyor muydun, en eski ayna bizim topraklarda Çatalhöyük’te obsidiyenden yapılmış... tam sekiz bin yıl önce!”

“Çok ilginç, Şaban, ama...”

“Benim için aynaların aması maması yok, be Yaşarcığım. Üç yıllık Yüksek Ayna Okulu’ndan mezun oldum. Aynaların türleri, yapımı, kullanımı, tarihi, koleksiyonculuğu... hepsinde uzmanlaştım.”

“Konuya hakim olduğundan şüphem yok. Yine de...”

“Ayna çok güzel icat ama bizim halk aynanın kıymetini bilmiyor. Zaten doğru dürüst bir ayna kültürümüz yok ki! Finansman bulup evlere bedava el aynası yollamayı düşünüyorum. Sence nasıl olur?”

“Bedava ayna... Tabii ki her eve lazım, Şaban, ama ilk önce...”

“Aa aa... Burası benim durağım, Yaşar. Seni görmek çok güzeldi! Yine görüşelim!” diyerek ayağa kalktı, eski dostum “Ayna Uzmanı Şaban.”

Ne diyecektim? “Peki, Şaban...” dedim. “Kendine iyi bak.”

Kutsal Kitap hepimize şöyle buyurur: “...sözün dinleyicisi olup da uygulayıcısı olmayan kişi, aynada kendi doğal yüzüne bakan kişiye benzer. Kendini görür, sonra gider ve nasıl bir kişi olduğunu hemen unuttur. Oysa mükemmel yasaya, özgürlük yasasına yakından bakıp ona bağlı kalan, unutkan dinleyici değil de etkin uygulayıcı olan kişi, yaptıklarıyla mutlu olacaktır” (Yakup 1:23-25).

Bu yazı biraz farklı oldu sanırım. Hemen şunu önemle vurgulamak istiyorum: Bu yazıyla kimseye özel kastım veya sitemim yoktur! Gerçeği söylemek gerekirse, kendi hayatımda Rab’be hizmet etmenin bir parçası olarak Kutsal Kitap konusunda daha bilgili ve bilinçli olmaya uğraşırken içime bir kurt düştü: Ya Kutsal Yazılar’ı iyi bilip daha az uyguluyorsam?... Bu yüzden bu küçük öyküyü hepimize iletmeyi uygun gördüm.

Ayna Uzmanı Şaban gibi *olmamaya* dikkat edelim. Kutsal Kitap konusunda bilinçli ve bilgili olalım. Ama her şeyden önce, Rabbimiz’in lütfuyla, Tanrı’nın Sözü’nü *uygulamakta* uzmanlaşalım. ♦

(Chuck Faroe)

Tamam mı? Devam mı? Dünya Görüşünün Değişimi (1. Bölüm)

Steven K. Mittwede

Sorgulanmayan bir hayat, yaşanmaya değmez.

Sokrat (İ.Ö. 469-399)

Temelimiz Kimliğimizdir

İçinde bulunduğumuz kutsallaşma sürecinde zaman geçtikçe kendi hayatlarımız ve etrafımızdaki Mesih imanlılarının hayatlarında bazı değişikliklerin görülmesini bekleriz. Rab'be hamtlar olsun ki O iyi ve güvenilir olduğu için değiştiriliriz. Gerçekten! Ama Chuck Faroe bu dergide daha önce yazdığı gibi, değişim, “*bizim* gayretli, düşünen ve özeleştiride bulunan kişiler olmamızı gerektirir.”¹

Bizler pasif olarak değil, aktif bir şekilde Tanrı'nın lütfunu benimsemeliyiz. Tanrı'nın bize bağışladığı lütufla hem aklandık hem kutsallaştırılıyor hem de yüceltileceğiz. Bu kutsallaşma süreci içindeyken bize düşen pay O'na “yapışmaktır” (Yer.13:11), Kutsal Kitap'ın başka bir deyişle, Mesih'te kalmaktır. İsa, “*bende kalmazsanız meyve veremezsiniz*” (Yu.15:4) der. Ama bu sadece O'na inanmak veya O'ndan vazgeçmemekten ibaret değildir. O halde ne demektir bu? Miles J. Stanford şöyle anlatır:

Çoğumuz için Tanrı'dan yardım istemekten vazgeçme zamanı geldi. Kurtulmamıza yardım etmedi, Hıristiyan yaşamı sürdürmemize de yardım etmeye niyeti yok!

*Olgunlaşmamışlık, Rab İsa'yı bir Yardımcı olarak görür. Olgunluk ise, O'nun yaşamın ta kendisi olduğunu anlar. J.E. Conant şöyle yazmıştır: Hıristiyan yaşamı Mesih'in yardımıyla yaşamak değil, Mesih'in bizde kendi yaşamını sürdürmesidir. Dolayısıyla O'nunla sürdürülmeyen yaşam, Hıristiyan yaşamı değildir; O'nun etkin olmadığı bir hizmet de Hıristiyan hizmeti değildir. Çünkü böyle bir yaşam ve hizmet sadece insani ve doğal bir kaynağa sahiptir, oysa Hıristiyan yaşamının ve hizmetinin kaynağı doğaüstü ve ruhsaldır... İmanlının yardım için yalvarmasına gerek yoktur, onun yapması gereken Mesih'le birlikte kendisine verilmiş olanı şükrederek benimsemektir.*²

Hayatlarımızda önemli değişiklikler olacaksa, böyle bir temel kesinlikle gereklidir. Başka bir gerçek temel yoktur. Bu temelin atılması olgunlaşmanın ilk adımıdır.

Evet, artık biz yaşamıyoruz, Mesih bizde yaşıyor: “*Mesih'le birlikte çarmıha gerildim. Artık ben yaşamıyorum, Mesih bende yaşıyor. Şimdi bedende sürdürdüğüm yaşamı, beni seven ve benim için kendini feda eden Tanrı Oğlu'na imanla sürdürüyorum.*” (Gal.2:20). Mesih İsa'da yeni yaratıktır, “*eski şeyler geçmiş, her şey yeni olmuştur.*” (2Ko.5:17). Anlaşılan bu bir kimlik meselesidir. Nüfus cüzdanımız değişecekse artık memleket hanesine “Cennet” (Flp.3:2'de yazıldığı gibi, “bizim vatanımız göklerde”), ad hanesine ise “Kutsal” yazılmalıdır (1Ko.6:11: “... yıkandınız, kutsal kıldınız, Rab İsa Mesih adıyla ve Tanrımız'ın Ruhunu aracılığıyla aklandınız.” Ayrıca bu konuda bkz. Ef.1:4; 2:19; 4:24; 5:26; Kol.1:22; 1:27; 3:12; 1Se.4:17; 2Se.2:13; İbr.3:1; 10:10,14; 13:12; 1Pe.1:2; 2:9). Şüphesiz kimliğimiz değişmiştir. Kendimizi “cennetli” ve “kutsal” hissetmesek bile asıl kimliğimiz budur, çünkü İsa Mesih ölümü ve dirilişiyle bunu bize kazandırmıştır.³ Kurtuluşumuzu ve kutsallığımızı kendimiz kazanmadık, kazanamadık.⁴ Kazanamadığımız bir şeyi de kaybedemeyiz.

Kutsal olmamıza karşın ne yazık ki her zaman kutsal bir şekilde yaşamayız. Ancak artık bir mazeretimiz yoktur, çünkü, “*Kendi yüceliği ve erdemiyile bizi çağıranın tanrısal gücü, kendisini tanımamız sonucunda yaşamamız ve Tanrı yolunda yürümemiz için gereken her şeyi bize verdi.*” (2Pe.1:3; vurgu eklenmiştir). Tanrı, Pavlus'a seslendiği gibi, bize de şu şaşılacak vaatte bulunur: “*Lütfum sana yeter. Çünkü gücüm, güçsüzlükte tamamlanır*” (2Ko.12:9).

Makalenin bu kısmını toparlamak amacıyla J.I. Packer'in klasikler arasında sayılan *Tanrı'yı Tanımak* adlı kitabından çarpıcı ve teşvik edici bir alıntıya dikkatinizi çekmek isterim:

O halde sonuç olarak önemli olan nokta benim Tanrı'yı tanımamdan çok, O'nun beni tanımasıdır. O'nun ellerine işlendim. O'nun aklından çıkmıyorum. O'na ilişkin bilgilerim O'nun bilmesiyle başladı. O'nu tanıyorum, çünkü ilk önce O beni tanıdı ve beni tanımaya devam ediyor. Beni bir dost olarak tanıyor ve seviyor. Gözlerini bir an bile benden ayırmıyor. Bir an bile dikkati dağılmadan beni gözetmeye devam ediyor.

Bu çok derin bir bilgidir. Tanrı'nın beni sevgiyle tanıması ve iyiliğim için beni gözetmesi sözle anlatılmayacak kadar büyük bir teselli kaynağıdır. O'nun sevgisi tümüyle gerçektir, benim yaptığım tüm eski kötülükleri bilmesine rağmen bu böyledir. Benim hakkımdaki hiçbir gerçek, beni bile sık sık şaşırtmasına rağmen O'nu asla şaşırtmaz ve bana bereketlerinden bahsetmeye devam etmekten O'nu caydırmaz.⁵

Mesih'te isek ne olursa olsun ve ne yaparsak yapalım, “...ne ölüm, ne yaşam, ne melekler, ne yönetimler, ne şimdiki ne gelecek zaman, ne güçler, ne yükseklik, ne derinlik, ne de yaratılmış başka bir şey bizi Rabbimiz Mesih İsa'da olan Tanrı sevgisinden ayırmaya yetecektir” (Rom.8:38).

Dünya Görüşü Kavramı

İlk başta söz ettiğimiz değişikliklerin olmaya başladığını gördüğümüzde Tanrı'nın bizde varlığını sürdürdüğünü anlarız. Şükrolsun, bazı eski alışkanlıklarımız zamanla kaybolmaya başlar. Peki aynı zamanda dünya görüşümüz de değişmekte midir? Yani içimizde (değerlerimiz, tutumlarımız, düşünce tarzımız ve bakış açımızda) sağlam ve kalıcı değişiklikler olmakta mıdır?

Öncelikle “dünya görüşü”nü tanımlayalım. Bedia Akarsu şu tanımla dile getirir:

Evrenin ve yaşamın anlamını, ereğini, değerini, insan varlığını ve davranışlarını bütünüyle kavramağa çalışan düşünce; evrene toplu bir bakış. Bu bağlamda: 1 – Bir insanın davranış, değerlendirme, düşünüş ve eylemlerinde dile gelen, yaşam üzerindeki kanularının bütünü. 2 – Dünya ve gerçekliğe insan ve yaşantıları açısından toplu bakış. (Bu bakış kuramsal ve bilimsel sonuçları göz önünde bulundurmaz.) 3 – Dünyaya ve insanın dünyadaki yerine felsefe açısından toplu bir bakış. Dizgesel olarak özellikle fizik ötesi doğa felsefesi, insanbilim, ahlak felsefesi, tarih felsefesi ve din felsefesi çerçevesinde ele alınıp işlenmiştir.⁶

Anlaşılabileceği gibi, “her insanın kendine özgü bir dünya görüşü vardır.”⁷ Ama bu toplu bakış⁸ sadece bilinçli düşüncelerden değil, aynı zamanda bir kişinin dile getiremediği sezgi ve izlenimlerden de şekil alır. Yani, yaşam hakkında herkesin az çok ifade edilebilen bazı varsayımları ve “önkuramsal taahhütler”i⁹ vardır; bunlar akla değil, yüreğe yerleşen kararlardır. Bu varsayımlar ve önkuramsal taahhütler, dile getirilmeyorsa bile, insanın hayatını yönlendirir. İstanbul Üniversitesi Felsefe Profesörü Nermi Uygur (1925-2005) da şu keskin açıklamayla konuyu aydınlatır:

Demek ki, dünya görüşü her zaman insanın yaptıklarına çekidüzen veren bir yaşama ‘üslubu’ sunar. Nasıl yaşamalıyım? Nasıl bir yaşam yaşanmaya değer? Hangi amaçlara erişmeye çalışmalıyım? Dünyadaki yönelişlerimi neye, nelere göre ayarlamalıyım? Bütün bu sorular bir şekilde ahlâki sorularıdır.¹⁰

Bunun için konumuzun önemli olduğunu kabul etmek zorundayız, çünkü yaptığımız her seçim (gerek bir eylemimiz, gerek bir düşüncemiz, gerekse bir tutumumuz) ahlâkidir. Peki ahlâk ölçütümüz neye veya kime göre olmalı? Üye olduğumuz topluma veya aileye göre ya da kendi keyfimize göre mi? Bu konuda, Hıristiyan felsefeci tanrıbilimci Ronald Nash şu açıklamayla doğru tespitte bulunur:

Hıristiyan dünya görüşüne göre Tanrı, fiziksel evreni yöneten ve evrenin düzenini mümkün kılan yasaların zemini. Aynı zamanda Tanrı, insan davranışlarını yöneten, insanlar arasında ve bireysel olarak düzeni mümkün kılan ahlâki yasaların zemini olmalıdır.¹¹

Herhangi bir (özellikle Hıristiyan) ahlâk sistemi için tek sağlam temel Tanrı'nın karakteridir. Çünkü zaman veya duruma göre değişmeyen, göreceli olmayan başka ölçüt yoktur.¹²

Hacettepe Üniversitesi Felsefe Profesörü İoanna Kuçuradi de dünya görüşü ile ahlâk arasındaki bağlantıyı görmüştür. *Etik* adlı kitabında inançlarımızın (bu bağlamda, söz edilen “inançlar” a dile getirebildiğimiz ve getiremediğimiz varsayımlarımız ve önkuramsal taahhütlerimiz de dâhil edilmelidir) tutumlarımızı belirlediğini vurgularken, dünya görüşü kavramını şu tanımla aydınlatır:

... kişinin, yaşamın nasıl olduğuna, anlamına v.b. ilişkin temel düşünceleri: insan yaşamına değer atfeden düşünceler ve b) yaşamda genellikle olana-yapılana ilişkin, kişinin kendi deneyimiyle edindiği temelli temelsiz kanılar ve oluşturduğu inançlardır.

*İnsan anlayışları ise, insanın nasıl bir varlık olduğuna ve nasıl olması gerektiğine ilişkin düşünceler: a) insana değer biçmeler ve b) kişinin değerliliğini-değersizliğini oluşturan özellikler konusunda düşüncelerdir.*¹³ (koyu harflerle vurgu eklenmiştir)

Maalesef bu konuyla ilgilenen tanrıbilimcilerin büyük çoğunluğu dünya görüşü kavramını doğru bir inanç bildirgesine indirgemekten kendilerini alamazlar; dünya görüşü yalnızca bir önermeler listesiymiş gibi sunarlar. Bu kısmen doğrudur, ama az önce sözünü ettiğimiz gibi dünya görüşü kavramı ondan daha karmaşıktır.

Bu makalenin 2. bölümünde bu önemli kavramdan ve beklenen değişimden söz edeceğiz. ◆

"Kişinin kendi iyi öğrenmedikçe kimseye iyi öğretmez. Öğretmeyi öğrenmedikçe de kimse iyi öğrenemez. Üstelik, bilgi uygulanmadıkça hem öğrenmek hem de öğretmek boş ve yararsızdır."

Herman Witsius (Hollandalı pastör ve teolog, 1636-1708)

Mesih ve Kültür

Larry Poston

Yirminci yüzyılın ortasında teolog ve yazar H. Richard Niebuhr, Hıristiyanlar'ın, yaşadıkları kültüre karşı tutumlarını kategorize edecek bir model tasarlamıştır. Niebuhr'un kitabı *Mesih ve Kültür*, Hıristiyanlar'ın çeşitli kültürlerle olan ilişkilerinin milyonlar tarafından anlaşılmasını sağlayan çağdaş bir klasik haline gelmiştir. Niebuhr'un öne sürdüğü beş yaklaşım şöyledir:

- 1. Mesih ile Kültür Birbirine Karşıttır.** Bu yaklaşım, insan kültürünün toptan yozlaşmış ve kurtarılamaz olduğuna inanan *ayrımclar* tarafından benimsenir. Bu duruşun taraftarlarına göre günah, kurumların, toplumsal yapıların, örneğin kentlerin ve şirketlerin içinde yuvalanmıştır. Buna göre dünya, "kötülüğün gücü altındaki bir âlemdir; ışığın egemenliğine mensup olanların girmemesi gereken karanlık bölgedir; yalanın, nefretin ve cinayetin egemenliğiyle nitelenir; Kayın'ın mirasçısıdır" (sf. 48). Bu görüşe katılanlar Pavlus'un 2. Korintliler 6:17'deki "*Bu nedenle, "İmansızların arasından çıkıp ayrılın" diyor Rab. "Murdara dokunmayın, Ben de sizi kabul edeceğim"* sözlerini destek alırlar. "Mesih ile Kültür Birbirine Karşıttır" düşüncesini benimseyenlerin çoğu, "seküler" toplumla mümkün olduğunca az ilişki içinde olan küçük topluluklar oluşturur.
- 2. Mesih Kültürün İçindedir.** Niebuhr'a göre bu, Tanrı'nın egemen iradesini insan kültürleri *içinden* ve *içinde* yürütmekte olduğuna inanan *ılımlıların* yaklaşımıdır. İtiraf etmek gerekirse, kültür içindeki belli başlı öğelerin insan günahının ürünleri olduğu kabul edilmelidir, fakat çoğu kez kültür basitçe *insan* olmanın bir sonucudur. İnsanlar Tanrı'nın benzeyişinde yaratıldıkları için, kültürlerinin de bir bakıma Tanrı'nın benzeyişinden öğeler taşıdığı kabul edilir. Sonuç olarak, kişinin kendini kültürden soyutlamasına gerek olmadığı gibi, Tanrı'nın insanlık için güttüğü tasarının, insanın yarattığı çeşitli öğeler ve biçimler aracılığıyla nasıl yürütüldüğünü öğrenmek amacıyla kültürle ilgilenmek gereklidir. Bu yaklaşımı izleyenler, Filipililer

4:8 gibi ayetleri vurgulamayı uygun bulurlar: “*Sonuç olarak, kardeşlerim, gerçek, saygıdeğer, doğru, pak, sevimli, hayranlık uyandıran, erdemli ve övülmeye değer ne varsa, onu düşünün.*”

3. **Mesih Kültürden Üstündür.** Niebuhr bu görüşe *uzlaşmacı* yaklaşım adını verir. İlk yaklaşıma göre insan kültürünü tümüyle reddetmek veya ikinci yaklaşıma göre olduğu gibi kabul etmek yerine bu üçüncü yaklaşımı benimseyenler, Kutsal Kitap’a dayalı Hıristiyanlık’ın ilke ve kuralları ile insanlığın kültürler içinde kendini gösteren çeşitli dışavurumları arasında bir uzlaşma ortaya koymaya çalışır. Thomas Aquinas’ın yaşamında görülen uzlaşmacı tutumun bunu en doğru biçimde açıkladığı düşünülür: Aquinas, “Radikal Hıristiyanlar’la birlikte dünyayı reddetti. Ancak kendisi, kültürü ve aile kavramını koruyan, öğretimi savunan, ulusları yargılayan, toplumda dinsel yaşamı yöneten kilisenin bir keşişiydi”. Bu yaklaşımın destekçileri, tıpkı “Mesih ile Kültür Birbirine Karşıttır” yaklaşımını benimseyenler gibi, “dünya” ile “kilise” arasında bir ayırım yapar. Ancak uzlaşmacılar, toplumdan *kalıcı* biçimde çekilmezler; kurumsal kiliseye *kutsal* “sığınak” olarak giderler; “dünya”ya dönüp orada “tuz ve ışık” olarak işlev gösterebilmek için kilisede güçlenirler.
4. **Mesih, Kültürü Dönüştürür.** Reformcu John Calvin, Hıristiyanlar’ın içinde buldukları kültürü Hıristiyan kültürüne *dönüştürmekle* sorumlu olduklarını öğretmiştir. Calvin, politik, ekonomik, yasal, düzenleyici veya eğitimle ilgili olsun, tüm sosyal kurumların Tanrı’nın yetkisi altına getirilmesi gerektiğine inanıyordu. Niebuhr, bu yaklaşım taraftarlarına *dönüşümcü* adı verir ve “tarihi, Mesih’te Tanrı’yla yüzleşme olarak gördüğünden, yaratılış ve kültür dünyasının yok olacağı nihai bir son beklemez, bunun yerine Rab’bin her şeyi kendi yüceliğiyle dönüştürebilecek güçte olduğunun farkındadır”. Augustine gibi dönüşümcü teologlara göre yeniden doğuş, insan zihnini günaha düşüşün etkilerinden özgür kılarak toplumdaki çeşitli sosyal oluşumları inşa etmeleri, yeniden oluşturmaları, yenilemeleri ve/veya iyileştirmeleri için Hıristiyanlar’ı güçlendirir. Hedef, “insanlığın tüm doğasını ve kültürünü krallık yasalarının içsel levhalara (yüreklerle) yazılmış olduğu bir Tanrı krallığı haline dönüştürmekten” ibarettir.
5. **Mesih ile Kültür Çelişki İçindedir.** Niebuhr bu tavrı benimseyenleri *düalist* olarak tanımlar. “Çelişkiciler”, insanın günahın derinliklerine saplandığını kabul eder; buna bağlı olarak insan kültürünün bütün yönelimi kötü ve yozdur. Aynı zamanda, günahlilik içinde dahi olsa insanın Tanrı’nın benzeyişini yansıttığı kabul edilir. Ne var ki günah, bu benzeyiş Tanrı’nın tasarladığının bozulmuş bir resmine döndürmüştür. Çelişki pek çok düzeyde görülür. Örneğin insan, “yeryüzünü doldurmak ve onu denetimlerine almak, tüm canlılara egemen olmak ve Aden bahçesine bakması ve onu işlemesi” için Adem’de yaratıldı. Ancak günah, bunları yapma kabiliyetini şiddetli biçimde etkiledi. Havva’nın uğradığı lanet yüzünden artık yeryüzünü doldurmak acı ve zahmetle mümkün olabilecekti. Adem’in uğradığı lanet sebebiyle yeryüzünü denetim altında almak şimdi “diken ve çalı” toplamak demektir. “Hayvanlar âlemine egemen olma sorumluluğu”, insanı örtecek deri giysi üretmek üzere hayvanları öldürme gerekliliğiyle bozuldu; Adem ile Havva, Yaşam Ağacı’ndan yememeleri için Aden bahçesinden kovuldu; artık ona bakma ve onu işleme sorumlulukları yoktu. “Çelişkiciler”, yaşamlarında her gün yüreklerinde korkunç bir “bölünme” hisseder. Aden bahçesindeki özgün görevlerini yerine getiren insanlar olarak yaşama sorumluluğu ile Mesih’te yeni yaratılmış Hıristiyanlar olarak yaşama sorumluluğu arasında kalırlar. Elçi Pavlus, bu “bölünme”den 1. Korintliler 7:32-35’te söz eder.

Her görüş, bir bakıma Kutsal Kitap’tan bazı gerçekler barındırır, fakat bunlardan hiçbiri bu konu hakkında Kutsal Kitap’ın bütün öğretilerini içermez. Dikkatli Hıristiyanlar, yaşamlarında uğraştıkları alana veya konuya göre, kendilerini bu yaklaşımlar arasında gidip gelirken bulacaklardır. Bazı durumlarda “ayırıcı” görüş uygulama bakımından Kutsal Kitap’a en uygun olanı gibi görünebilirken bir diğerinde “ılımlı” yaklaşım doğru olabilir. Niebuhr’un modeli, belli bir konuda bizim için mümkün olan olasılıkları sınıflandırmamıza ve diğer Hıristiyanlar’ın aldıkları kararları neye dayandırdıklarını anlamamıza yardımcı olabilir. Böylece yaptıklarına bakarak bir kimsenin “Kültürü Dönüştüren Mesih” taraftarı olduğunu veya bir diğerinin belli bir durumda oldukça farklı bir çözüm benimseyen “Mesih Kültüre Karşı” destekçisi olarak sınıflandırılabilceğini anlayabiliriz. Bu farklılıkları anlamamanın, diğer Hıristiyanlar’ın davranışlarının nedenini bilerek birbirimizle çok daha iyi bir uyum içinde yaşamamıza oldukça yararı dokunacaktır. ♦ (çev:YYY)

Galatyalılar Serisi

Ihsan Özbek

IV. Galatyalılar 4:8-5:1¹

Metnin Teması: Size verilen özgürlüğü koruyun.

Metnin Kitaptaki Konumu: Mektubun başında (1:1–2:21), Galatyalı imanlılar Pavlus tarafından kendilerine iletilen bildiriye uymaları için teşvik edilirler. Kendisinin doğrudan Tanrı'dan aldığı bu bildiriye elçiler dâhil herkesin uyması gerektiği onlara anlatılır. Bu bildiri, yani Müjde, sünnet ve benzeri iyi eylemlerle desteklenmek zorunda değildir.

3:1–4:7 ayetleri arasında ise Müjde'nin temeli olan iman okuyucuya açıklanır. İnsan yalnızca iman yoluyla aklanabilir. 4:8–5:1 ayetlerinin oluşturduğu parçada da Galatyalı imanlılar Müjde'nin iman edenlere sağladığı özgürlüğe bağlı kalmaya çağırılırlar. Sevap kazanmaya yönelik eski öğretilere dönmek, köleliğe dönmeye bir çağrı olarak anlatılır. Tanrı'nın özgür çocukları için bu hiç de uygun değildir (4:8-11).

Pavlus, Galatyalı imanlıların ona olan sevgilerinden ve onu kabul ettiklerinden emindir. Bedensel sıkıntılarına karşın onu dinlemiş ve hatta neredeyse kendi “gözlerini oyup” ona verecek ölçüde sevgi göstermişler, Pavlus da bu fiziksel kusurun verdiği alçaltıcı duruma rağmen Tanrı bildirisini onlara duyurmuştu. Bu mektupta Galatyalılar'ı tekrar Müjde'yi izlemeye çağırıyor oluşu düşmanca bir tutum değil, tersine Mesih'i onlarda “biçimlendirme” arzusundan ileri gelmektedir (4:12-20).

Burada ele alınan parçanın sonunda (4:21–5:1) Pavlus, Kutsal Yasa'ya bağlı olarak yaşayanlarla karşılaştırıldığında daha üstün bir konumda olan Mesih inanlılarını tekrar Yasa'nın köleliği altına girmemeye teşvik eder. Yasa, bir çocuğa ahlaki konularda öğretmenlik yapan eğitmenin rolünü üstlenmiştir (bkz. 3:24 hakkındaki not). Çocuk bir köle gibi bu eğitimden kurtulamaz. Yasa bu bağlamda köle edici bir unsurdur, oysa verilen vaat özgürlüğe ilişkindir. İsa Mesih'e olan iman, kişinin vaatten kaynaklanan kutsamalara kavuşmasını güvence altına alır. Vaat ve kölelik birbiriyle bağdaştırılamayacak iki ayrı durumdur. Pavlus bu nedenle Hacer ile Sara ve İsmail ile İshak örneklerini verir. Bu tarihsel olaylarda kurtuluşla ilgili bir gerçeğin altı çizilir: vaade sahip olan (iman eden) mirası alır, mirası alamayan ise olağan yola (bedensel yola, yani Yasa'ya) umut bağlayandır. Zulüm konusunda da durum aynıdır: Zalimler hep Yasa'ya dönülmesi gerektiğinde ısrar edenler olmuştur (4:29)!

Mesih bizi Yasa'ya bağımlı olma zorunluluğundan kurtardı. Bu nedenle “bir daha kölelik boyunduruğuna dönmeyin” (5:1).

Ayetlerin İncelenmesi

4:8 Galatyalılar “Tanrı'yı tanımadıkları” zamanlarda bilgisizliklerinden ötürü yanlış yolda idiler. Bu yanlışlıkla,

gerçek Tanrı'ya tapınmanın dışındaki dinsel etkinliklere kapılmışlardı. Bu onlar açısından sahte inançlara kölelik anlamına gelmekteydi.

4:9 Bu bilgisiz dönemden sonra iman ederek Tanrı'yı tanımışlar, Tanrı da onları tanımıştı. Bir insan, Mesih'e olan imanı nedeniyle Tanrı tarafından tanındığında Tanrı, ona imanın getirdiği bütün kutsamalardan yararlanma olanağını sağlar.

Durum “öyleyken” Galatyalılar sanki hiç bu kutsamalara kavuşmamışlar gibi eski, “değersiz, etkisiz ilkelere” dönmek istemişlerdir. Bu, bilgisizlikten doğan yeni bir hata değil, eskiden yaptıkları hatayı yinelemek anlamına gelmektedir. Eskiden köle oldukları duruma geri dönmeyi nasıl isteyebildiklerini Pavlus onlara sormaktadır.

4:10 Yahudilik yanlısı kişilerin açıkça Galatyalılar'ı yasacılığa döndürmesinden çok, Galatyalılar yasacı köleliğe adım adım dönmektedirler. Bu da onların, Yahudiler'in kutsal saydıkları zamanları “özel günler, aylar, mevsimler, yıllar”ı kutlamalarından anlaşılmaktadır.

“Günler” sözü ile Şabat Günü ile belirli günlere karşılık gelen bayramları, “aylar” sözü ile Yahudi takviminin aylık döngüsü içindeki Yeni Ay (Say.28:14) gibi kutlamaları, “mevsimler” sözü ile Mayısız Ekmek Bayramı, Hasat bayramı gibi mevsimlik etkinlikleri, “yıl” ile de Özgürlük Yılı (Lev.25:10) ifade ediliyor olmalıdır.

Pavlus'un karşı olduğu şey yalnızca bu bayramların kutlanması değildir, kendi de büyük ihtimalle bu bayramlardan bazılarını kutlar (bkz. Elç.20:6; 1Ko.16:8). Onun anlatmaya çalıştığı, bu bayramların kutlanmasının yasacı kişilerin uygulayış biçimdeki köleleştirici ruhsal etkinin, putperestlerin bayramlarındaki ruhsal durumdan çok da farklı olmadığıdır (bkz. 4:3). Tanrı tarafından buyrulan bu günlerin kutlanması yanlış değildir, ancak bu bayramların veya herhangi bir etkinliğin, sevap aracılığıyla kurtuluş umudu taşıyan yasacı köleliğe dönüş olmasıdır. İman yoluyla kurtuluş dışında herhangi bir yol veya sevapla imanı uzlaştırıcı ara bir yol köleliğe dönüşür, Müjde'den ayrılmaktır.

4:11 Pavlus'un korkusu, Galatyalılar'ın bu kölelik boyunduruğunu yüklenmesine engel olamamaktır. Bütün çabalarına karşın okuyucuları onu anlamayıp yanlış yolda ilerleyebilirler. “Boş yere mi emek verdim” sözü retorik bir ifadedir. Yani, kurtulmuş olan Galatyalılar'ın kurtuluşlarını yitirmesi bağlamın konusu değildir. Yeni Antlaşma'nın başka mektuplarında bu konu tartışılabilir olsa da bu ayette anlatılan, kurtulmuş olan Galatyalı imanlıların kendilerine gereksiz bir kölelik boyunduruğu takma tehlikesinin olmasıdır.

4:12 Buradan başlayarak 20. ayetin sonuna dek Pavlus mektubun ilk alıcıları ile arasındaki ilişkiyi konu etmektedir. Pavlus'un Galatyalılar'dan kendisini örnek olarak almasını istemesi gurur göstergesi değildir; kendisi Müjde'yi nasıl izliyor ve yasacı tutumdan uzak duruyorsa, onlardan da beklediğinin de aynı tutum olduğunu anlatmak istemektedir. "Her öğrenci öğretmeni gibi olacaktır" (Luk. 6:40). Bu, öğretmenlerin öğrencileri için belirlediği hedef olmalıdır.

"Ben de sizin gibi oldum. Bana hiç haksızlık etmediniz" sözleri sonraki ayetlerle birlikte daha iyi anlaşılacaktır. Pavlus nasıl onlar tarafından açık gönüllü bir biçimde kabul edildiyse, Pavlus da onları aynı biçimde kabul ettiğini bildirir.

4:13 Galatya'ya gittiği zaman Pavlus hastaydı ve aslında yolculuğu sırasında bu hastalık nedeniyle oraya gitmek durumunda kalmıştı. Bu hastalığın ne olduğu tam olarak bilinmemektedir; gözünün bozuk olması, Listra'daki saldırı (Elç.14:19), bedenindeki 'diken' (2Ko.12:7) veya bir başka hastalık söz konusu olabilir.

4:14 Kurtuluş bildirisini duyuran birinin bedensel rahatsızlığı, hem bu kişinin bildirisi hem de kendi güvenilirliği konusunda kuşkulara yol açabilecekken Galatyalılar Pavlus'a kucak açmışlardır.

4:15 Pavlus'un Galatya'da gördüğü kabul, ilettiği bildirin de benimsemiş olduğunu gösteriyordu. "Mesih İsa'yı kabul eder gibi" kabul ettiklerinde ifadesi, Müjde'ye karşı Galatyalılar'ın gösterdiği sevinçli karşılığı da ima etmektedir. Ne var ki, Pavlus onlardan uzaktayken bu sevincin yok olmaya başladığını düşünmek durumunda kalmıştır. Çünkü Müjde'ye bağlılık açısından tutarsızlık göstermekteydiler. Oysa, sonraki cümleden Pavlus yanlarındayken gerekirse gözlerini oyup ona vermeyi bile konuşmuş olduklarını anlıyoruz. Bu bağlılığın zayıflaması Pavlus'u bu sitemli cümleleri yazmaya yöneltmiş olmalıdır.

Ayrıca bu ayette gözlerden bu biçimde söz edilmesi, Pavlus'un Galatya'yı ilk ziyaretindeki hastalığının göz rahatsızlığı olabileceği olasılığını arttırmaktadır. Ancak Cole, gözün o dönemde yaşayanların günlük hayatını sürdürebilmeleri için çok önemli bir organ olduğunu ve bu sözün Galatyalı imanlıların Pavlus için en değerli şeylerini, gözlerini bile vermeye hazır olacak kadar sevdiklerini anlatan bir ifade biçimi olabileceğini de ekler (sf. 172). Dolayısıyla bu söz yalnızca retorik bir ifade de olabilir.

4:16 'Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar' atasözünü doğrular biçimde Pavlus'un Galatyalı imanlıları eleştirmesi onların arasında hoş karşılanmamış olmalı. Hatta içlerinden kimileri Pavlus'a karşı düşmanca denebilecek ölçüde de tepki göstermiş olabilir.

4:17 Pavlus'un eleştirileri onları rahatsız ederken, başka kişiler de Galatyalılar'ı kendi yanlarına çekmeye çalışmaktadırlar. Bu çabanın herhangi bir ruhsal amacı da yoktur. Yasacılar Galatyalı imanlıları kendi yanlarına çekerek taraftarlarının sayısını arttırmayı amaçlar.

4:18 Elçi, yanlarında olduğu zaman gayret gösteren imanlıların o yanlarında yokken de aynı gayreti göstermelerini bekliyordu. Bu gayreti göstermemelerinden duyduğu hayal kırıklığı metnin tonundan anlaşılacaktır.

4:19 Yasacıların ruhsal amacı olmamasına karşın Pavlus, Galatyalılar için olan hedefini açıkça ifade etmektedir: "Mesih

sizde biçimleninceye dek". İmanlıların kutsallaşma süreci, Mesih'in benzerliğinde dönüştürülme sürecidir (2Ko.3:18). Tanrı Sözü'nü işiten Hıristiyanlar bu sözü yaşamlarında özümseyerek, düşüncelerinin yenilenmesi için Kutsal Ruh'un Tanrı sözü aracılığıyla onları dönüştürmesine açık olarak kutsallaşma yolunda ilerler (Rom.12:1-2; 2Ti.3:16-17). Pavlus bu süreçte onlarla sürekli ilgilendiğini ifade eder.

Bu yakınlığı da "çocuklarım" sözü ile tanımlıyor. Galatyalı imanlıların Mesih benzerliğine dönüşmesi Pavlus için, tıpkı bir kadının doğum yapması gibi, sancılı ve zorlu geçmektedir. Bu sıkıntılar, onlar bu dönüşüm sürecini tamamlayana dek de sona ermeyecektir (bkz. Kol.1:24-29). Bu dönüşüm süreci bütün bir ömrü kapsadığı için Pavlus sıkıntılarının sona ermesini beklemiyor olmalıdır (bkz. 2Ko.4:7-18; 6:3-10); yine de "çocukların" büyüdüğünü görmek teselli edici olacaktır.

4:20 Pavlus, bu ayette de "çocuklarını" terbiye etmeyi, azarlamayı sürdürür. Neden Galatya'ya gidip onları yüz yüze uyaramadığını bilemiyoruz. Bu azarlamayı mektup yerine yüz yüze konuşarak yapmayı istediğini ve böylece okuyucuların Pavlus'un ses tonunu, yüzünün aldığı şekli görmesini dilediğini anlıyoruz.

Pavlus, Galatyalı imanlıların o kadar çok şey öğrendikten sonra bile hâlâ çocukça davranmayı sürdürüyor olmalarını kabullenemez. "Bu halinize şaşıyorum!" diye yazarak onlara kızdığı parçayı bitirir.

4:21 Pavlus, Yasacıları Eski Antlaşma'yı doğru yorumlamaları konusunda sorgulamaktadır. Bundan sonraki ayetlerde Pavlus, bir örnek vererek kölelik ile özgürlüğü karşılaştırır. Yasa'nın altında yaşamak konusunu daha önce 3:10-12 ayetlerinde açıklamıştır. Bu konuyu tekrar ve örnekleyerek ele alır.

4:22 Bu konudaki örneği İbrahim ve ailesidir. İbrahim, Yahudi yasacılığını savunanlar için önemli bir örnektir, çünkü Yahudi inancının Musa ile birlikte iki temel taşlarından biridir. Pavlus, Galatyalı imanlıların İbrahim'in soyundan geldikleri konusunu daha önce açıklamıştır (3:6-8,27-29). Burada, İbrahim'in soyundan gelenlerin iki oğul aracılığıyla ona bağlandığını anımsatır. Köle Hacer'in oğlu İsmail, özgür Sara'nın oğlu ise İshak'tır (bkz. Yar.16:1-4; 21:1-3).

4:23 J. M. Boice, annelerin konumlarının çocuklarının konumunu da belirlediğini yazar.² İsmail "olağan yoldan", insanların yöntemleriyle doğmuştur. İshak ise babası İbrahim çocuk sahibi olmak için çok yaşlı olmasına karşın Tanrı'nın verdiği vaade uygun olarak olağanüstü bir biçimde doğmuştur.

4:24 Burada Pavlus bu tarihsel olayı mecazi bir biçimde kullanarak ruhsal gerçekleri karşılaştırmalarla açıklamaya başlar. İlk tanımladığı Hacer'dir. Hacer, Sina Dağı'nda halka verilmiş olan Eski Antlaşma'yı simgeler, köle olan ve köle olacak çocuklar doğuran kadındır.

4:25 Hacer'in, insansal yöntemleri işaret eden Sina Dağı'nı simgelediği tekrar belirtilir. Hacer "şimdi"yi temsil eder, yani bu dünyaya ve bu zamana ait olanı. Yeruşalim, dünyasal olanı, köle edici Yahudilik'i temsil etmektedir. Hacer ve oğulları, yani İbrahim'in soyundan gelmesine karşın, olağan yoldan, dünyasal, insani bir biçimde oğul olan Yahudiler kölelik etmeyi sürdürmektedir.

4:26 “Oysa” İsa Mesih aracılığıyla, vaade bağlı olarak evlat sayılan biz imanlıların annesi göksel Yeruşalim’i simgeleyen Sara’dır. Pavlus, karşılaştırma yaparken karşılaştırdığı her unsuru tek tek yazmamışsa da, bu açıklamalardan aşağıdaki tabloyu oluşturabiliriz. (İtalikler yazarın ekledikleridir.)

Hacer	<i>Sara</i>
Eski Antlaşma	<i>Yeni Antlaşma</i>
Sina Dağı	<i>Golgota</i>
köle kadın, köle çocuklar	özgür kadın, özgür çocuklar
şimdiki Yeruşalim	göksel Yeruşalim
<i>yasacıların annesi</i>	bizim (imanlıların) annemiz

Hacer ile Sara arasındaki karşılaştırma bize hem Eski Antlaşma Yahudiliği hem de Hıristiyan imanı hakkında canlı açıklamalar yapar. Dünyanın gereksinimlerini, insani zayıflıkları simgeleyen Hacer, benzetme yoluyla Eski Antlaşma’yı tanımlar. Her ne kadar Tanrı tarafından verilmiş olsa da Yasa, günahtan ötürü (bkz. Rom.7:13-23; krş. İbr.7) Yasa’yı izleyenleri özgürleştirmez. Dünyasal olanın sonuçları da dünyasal olacaktır. Bu nedenle Hacer’in temsil ettiği, şimdiki Yeruşalim’dir. Oysa Sara Yeni Antlaşma’yı ve şimdiden bizim içimizde bulunan ama gelecekte tam olarak ortaya çıkacak olan göksel Yeruşalim’i temsil eder. Sina Dağı’nda yapıldığı, Tanrı’nın vaadine dayanan antlaşmaya bağlı olmuş ve Golgota’da İsa Mesih’in gerçekleştirdiği kurtarıcı eylemi sayesinde özgür çocuklar olma konumuna kavuşmuşuzdur.

Göksel Yeruşalim, Va.21:1-27 ayetlerinde açıklanan yeni yeryüzünde kurulacak olan Yeni Yeruşalim’dir; yoksa gökte bulunan bir kent söz konusu değildir.

4:27 Yeşaya Peygamber’in kitabından yapılan alıntı duruma çok uygundur. Yeşaya 53. bölümde Acı Çeken Kul’un hizmeti ve canını feda etmesiyle birçoklarının kutsanmasının anlatılmasından sonra yer alan Yşa.54:1 ayeti, sürgün sonrası Yeruşalim’inde yaşayanların gelecekte nasıl sevineceklerini anlatmaktadır. Tanrı’nın kutsamasına ilişkin vaatler sıralanmaktadır. Her ne kadar, Yeşaya metni ile Sara ve Hacer olayı arasında birebir konu örtüşmesi gözüküyorsa da Pavlus parçayı bu konuyla bağlantılı olarak yorumlar. Onun açıklamasıyla bu ayet, Tanrı’nın olağanüstü biçimde kısır kadının (Sara’nın, yani İsraili olmayanları da kapsayan Yeni Antlaşma halkının) verimli olacağını vaat etmektedir. Yeni Antlaşma halkı, Yahudi olmayan Hıristiyanlar sayıca Yahudiler’i de geçeceklerdir.

4:28 Bütün Hıristiyanlar mecazi bir biçimde, doğal yoldan değil, vaade dayanarak olağanüstü biçimde doğmuş olan İshak’a benzetilmektedir.

4:29 Pavlus Yar.21:9 ayetlerini hatırlatır. İsmail kendisinden yaşça çok küçük olan kardeşi İshak’la alay etmişti. Pavlus bunu zulüm olarak tanımlar. “Kutsal Ruh’a göre doğan” Hıristiyanlar da aynı şekilde zulümle karşılaşmış ve karşılaşacaklardır (Mat.5:10-12; Yu.15:19-16:4; 1Se.3:1-4; 2Ti.3:12; 1Pe.4:12-19).

Dünyadan gelen zulüm imanlılara her ne kadar olağan gözükse de, beklenmedik bir biçimde Hıristiyanlar için zulümün önemli bir kaynağı da kendisine Hıristiyan diyenler olacaktır.

Özellikle Doğu Avrupa ve Latin Amerika’da buna birçok kez tanık olunmuştur.

“Kutsal Ruh’a göre doğan” sözü İshak’ın olağanüstü bir biçimde doğduğunu ima etmez. Bu sözle anlatılan, çocuğun İsmail’in tersine, Tanrı’nın (Kutsal Ruh’un) vaatleri doğrultusunda doğmuş olmasıdır. İshak ve Hıristiyanlar bu niteliği paylaşır.

4:30 Pavlus burada tekrar İsmail ile İshak öyküsünden örnekler gösterir. Vaade göre yaşam bulmamış olanlar ile vaadin çocukları arasında ayırım olmalıdır. Her ikisi de aynı mirasın sahibi olamaz. Bu sözler Galatyalı imanlılara Yahudilik yanlısı yasacı kişilerin topluluk dışına çıkartılmasını öğütlemekteydi.

4:31 “İşte böyle” sözüyle başlayan bu kısa yineleme, İsmail ile İshak örneğinin sona erdiğini ifade eder.

5:1 Bu ayetle konunun özeti verilerek yeni bir bölüme geçişin hazırlığı yapılır. Yasa’nın köleliğinden Mesih’in çarmıhtaki eylemleri ile bütünüyle özgür kılınmış olan Galatyalı imanlılar (ve genel olarak bütün Hıristiyanlar) sahip oldukları özgürlüğü fark etmelidir. Özgür kalma sorumluluğu bu imanlılara aittir. Her ne kadar yasacı öğretişler, dünyasallıktan kaynaklanan alışkanlıklar ve karşılaşılan zulüm imanlıları ödün vermeye zorlasa da dayanmalıdır. Kölelikten kurtulmuş olanların, kölelik boyunduruğunun ne kadar ağır ve zahmetli olduğunu bilmeleri gerekir. Bu nedenle de tekrar aynı köleliğe dönmekte kararlı olmalıdırlar.

UYGULAMA

- Yaşamınızı yönlendiren belirli ilkeleriniz var mı? Bu ilkelerin kaynağı nedir? Unutmayın ki yaşamımızdaki her eylemimiz, alışkanlıklarımız bilinçsizce de olsa bazı ilkelere dayanmaktadır. Bu ilkeler bedensel, dünyasal olabileceği gibi Kutsal Kitap’tan, Mesihçi ilkeler de olabilir. Aklınıza gelen ilkeleriniz nelerdir?
- Yahudi kökenli olmayan günümüz Hıristiyanları nasıl hâlâ “Yasa altında” yaşıyor olabilirler? Bir Hıristiyan nasıl lütuf altında değil de Yasa altında yaşıyor olabilir? Örnekler düşünün.
- Size hizmet edenlerin kısıtlılıkları, hastalıkları veya herhangi bir zayıflıkları karşısında tutumunuz nedir? Örneğin, kanser hastalığına yakalanmış bir kilise önderinin topluluğundan bazı üyeler onun işlemediği bir günah sonucunda bu hastalığa yakalanmış olabileceğini kendi aralarında konuşurlarsa önder nasıl bir sıkıntı çeker? Önderin bu durumda çektiği sıkıntı ile Pavlus’un Galatya’da kabul edilmesini karşılaştırın. Siz önderlerinizin sıkıntılı durumlarına nasıl bir karşılık gösteriyorsunuz?
- Kilisede hizmet eden biri günümüzde 4:19 ayetini nasıl uygulayabilir?
- Kilisenizin bir takvimi, yani düzenli olarak kutladığınız törenleri var mı? Bunların anlamlarını topluluk üyeleriniz biliyor mu, yoksa geleneksel dinsel törenler olarak mı kutluyorsunuz? ♦

Farklılıklara Saygı Göstermek: Dünyanın Yaşı Tartışması (2. Bölüm)

Caroline Brown

Pek çok Hıristiyan yaratılışçı iki büyük görüşten birini destekler: biri Yaratılış 1. bölümde söz edilen yaratılış günlerinin birbirini izleyen yirmi dört saatlik altı gün olduğunu iddia eden Takvim Günü görüşü, öbürü aynı günlerin ardışık olmakla birlikte muhtemelen birbiriyle çakışan dönemler olduğunu söyleyen Çağ Gün görüşüdür. Bu makalede söz konusu görüşlerde mevcut olan belli başlı sorunların bazılarını ele alacağız.

Çağ Gün Görüşü ve Günaha Düşüş'ten Önce Ölüm Sorunu

Gün Çağ görüşünün belki de en büyük sorunu teolojik olup Günaha Düşüş öncesinde ölümün var olduğunu varsaymasıdır.¹ Gün Çağ görüşüne göre, günaha düşüşe kadar insanın ölümü olmamasına karşın bitkiler ve hayvanlar milyonlarca yıldır ölmektedir. Tanrı, henüz günah var olmamasına rağmen canlılar yaşamı için ölümün var olduğu bir dünya mı yaratmıştır? Romalılar 5:12'de, Adem'in günahı ile ölüm arasında doğrudan bir bağlantı kurulmuyor mu? Takvim Günü görüşünü destekleyen bazı uzmanlar, eleştirel bir bakışla, Gün Çağ görüşüne göre şekillenen Aden bahçesinin hayvan fosilleri üzerine kurulduğunu söyler. Yaşlılıktan, hastalıktan, doğal felaketlerden ve yırtıcıların pençeleri ve dişleri arasında can vererek ölmüş olan hayvanlar... Sevgi dolu Tanrımız dünyayı bu şekilde yaratmış ve sonra her şeyin "çok iyi" olduğunu düşünmüş olabilir mi?²

Genç Dünya taraftarlarının yorumuna göre, gelecekte olması beklenen avcı ve av arasında yerini alacak barışı ve hatta aslanın saman yiyeceğini (Yşa.11:6-9) ilan eden peygamberlikler, geçmişte Aden bahçesinde görülen yaşamın neye benzediğini tasvir etmektedir. Bununla birlikte, Tanrı'nın bütün hayvanlara yiyecek olarak bitkileri vermesi (Yar.1:30), etoburların (ve hatta leş yiyicilerin) Günaha Düşüş'ten önce ve muhtemelen Tanrı'nın Nuh'a et yeme izni verdiği ve hayvan ya da insan olsun her kim bir insan öldürürse ondan hesap soracağını (Yar.9:3-6) söylediği büyük tufan sonrasına dek et yememiş olduklarına bir kanıt olarak sunulur. Ne var ki bu teolojik düşünce de Takvim Günü görüşü için ayrı bir sorun yaratır, şöyle ki eğer hayvanlar sadece sindirim sistemleri, dişleri ve çeneleri için uygun olmayan bitkileri tüketmek üzere tasarlandılarsa, Tanrı onları (balıklar ve kuşlar dahil) neden avlanmaya, öldürmeye ve et yemeye bu kadar uygun bir biçimde yarattı? Benzer bir yaklaşımla, eğer hiçbir tehlike yoksa neden diğer hayvanlar kendilerini avcılardan koruyacak biçimde tasarlandılar? Ayrıca doğal av ve avlanma zinciri olmaksızın hayvan nüfusu nasıl dengeli ve sağlıklı kalacaktı?

Yiyecek olarak verildiklerine göre, dünyaya günah girmeden önce de bitkiler ölümü olmalıdır. Hatta Takvim Günü taraftarlarından bazıları, bitkilerin yanı sıra "düşük seviyeli" hayvanların da ölümlü olduğunu, Kutsal Kitap tanımına göre yalnızca "yüksek seviyeli" hayvanların yaşama sahip olduğunu iddia ederler.³ Özel olarak bizimkine benzer bir kan dolaşımına sahip hayvanların ölmesi tasarlanmamıştır.⁴ Ne var ki Romalılar 5:12'de "*Günah bir insan aracılığıyla, ölüm de günah aracılığıyla dünyaya girdi*" denir, fakat şöyle devam edilir: "*Böylece ölüm bütün insanlara yayıldı. Çünkü hepsi günah işledi.*" Böylece bu ayette ne tür ölümden söz edildiği açıkça görülmektedir; söz konusu olan, insanların ölümüdür. Dahası metnin devamında (Rom.5:12-21) Adem'in yol açtığı ölüm ile Mesih'in doğru eylemi aracılığıyla sonsuz yaşam getiren aklanma karşılaştırılır. Metnin bağlamından ölüm ile sonsuz yaşamın insanlara ilişkin olduğu anlaşılmaktadır.⁵

Şüphesiz tüm yaratılış, insanın günahından olumsuz etkilenmiştir (Rom.8:19-22). Ancak bunun Günaha Düşüş'ten sonra meydana gelen değişimler bakımından ne anlama geldiği belirsizdir. Hayvanların her zaman için ölümlü olmak üzere tasarlanmış olmaları ve ölümün Tanrı'nın yaratılışının doğal bir parçası olması mümkündür. Yalnızca insan, Ebedi Olan'la özel bir ilişki kurmak için Tanrı'nın suretinde yaratılmıştır.

Takvim Gün Görüşü ve Dünya'nın Görünen Yaşı Sorunu

Açıktır ki dünya, Takvim Gün yaklaşımıyla hesaplanandan çok daha yaşlıdır. Yaratılış kayıtlarının bu yorumu, fosil kayıtlarıyla ve dünya için çok daha büyük bir yaş ortaya koyan bu fosillerin, kayaların ve diğer buluntuların yaş tahminleriyle nasıl bağdaştırılabilir? Tanrı'nın dünyayı ve evreni gerçek yaşından daha büyük bir "görünen yaşta" yaratmış olabileceği de öne sürülmüştü, fakat bu iddia günümüzde fazla destek görmez, zira ilahi bir yanıltmayı ima etmektedir. Örneğin, Adem ile Havva gerçekte olduklarından daha yetişkin olarak yaratılmış olsalar da, gerçekte asla olmamış olaylardan kalma yara izleri veya hatıraları yoktu (gezegen için öne sürülen durum buydu). Görünen yaş

kuramındaki sorun, Tanrı'nın dünyayı asla yaşanmamış olayların ve asla varolmamış hayvan ve bitki kayıtları ile yaratmış olduğunu ima etmesidir.

Eğer fosiller gerçekte var olmuş bitki ve hayvanlara ait ise, bu canlılar yaratılışın altı günü içerisinde yaratılmış ve Takvim Gün yorumuna göre Adem ile Havva'nın zamanında yaşamış demektir. Bu durum beraberinde bazı sorunlar getirir, çünkü fosiller on bin yıldan çok daha eski bir döneme uzanan, varsayılan yaşlarına karşılık gelen ayrı ayrı katmanlarda bulunur.

Bunun karşıtı olarak öne sürülen sav Yaratılış 9. bölümde anlatılan büyük tufana dayanır. Kısa ve basit bir açıklamayla, dünya genelini kapsayan bir tufan felaketinin ve boğulmuş hayvanlar, bitkiler ve çamur dahil suyun içinde biriken tortunun, fosillerin oluşumu için ideal bir ortam hazırlamış olup katmanlara ilişkin bir takım deliller sağlaması beklenir. Dahası, bilimsel tarihlendirme yöntemleri günümüzde gözlenen koşulların geriye doğru tahmin edilmesine dayandığından, eğer geçmişteki koşullar günümüzdekinden önemli ölçüde farklıysa, bu varsayımlar geçersiz ve tarihlendirme yöntemleri güvenilir olmaz. Dünya yüzeyindeki koşulların tufandan önce büyük ölçüde farklı olduğu da öne sürülür; bazıları atmosferin farklı olduğunu, yağmur yağmadığını ve doğal su döngüsü olmadığını (bkz. Yar.2:5-6), fakat atmosferde ve yer altında bol su kaynakları bulunduğunu (Yar.7:11) ve büyük yer sarsıntılarının ve dağların oluşumunun tufanla bağlantılı olduğunu iddia ederler. Bu şekilde büyük tufan, fosil katmanlarının hızlı oluşmasının açıklaması ve bazı tarihlendirme tekniklerini çürüten etken olabilir. Walt Brown'un hidrotabaka kuramı daha da ileri gider ve sadece tufanı ve fosillerin oluşumunu değil, ayrıca donmuş mamutları, kutup bölgelerinin değişimini, kıtaların bölünmesini ve hatta kuyruklu yıldızların kökenini açıklamaya girişir.⁶ Buna göre, yerin 16 km. altında akarak artan bir basınca maruz kalan 1.2 km. genişliğinde bir su tabakası vardı. Bu yeraltı suyu, yerkabuğunu delerek tüm dünyaya yayıldı; çıkan suyun kütlesi ve basıncının neden olduğu patlama büyük çapta küresel değişimler yarattı.⁷ Bu savın sorunu da, Tanrı'nın, günaha düşüş gerçekleşmemiş olsa bile patlayıp büyük bir yıkıma uğratabilecek kadar yapısal dengesizliğe sahip bir dünya yarattığını ima etmesidir.

Takvim Gün taraftarlarının Yaratılış 1-3'ün bu yorumuyla bilimsel gözlemleri bağdaştırması, küresel bir tufanın gerçekleştiği açıklamasıyla mümkündür. Ne var ki çok az bilimadamı küresel tufanı kabul etmektedir. Pek çok jeolojik ve jeofiziksel delil buna tezattır.⁸ Ayrıca, bu gezegen üzerinde (atmosferdekiler dahil) tüm dünyayı kaplayacak kadar su bulunmadığı tahmin edilmektedir.⁹ Hidrotabaka modeli gibi kuramlarda, büyük tufanın nispeten küçük kalacağı çok daha geniş çaplı felaket olaylarından söz edilmektedir. Nuh'un ve gemisinin, kıtaların hareketinden ileri gelen karşı konulmaz dalgalardan, ortaya çıkan büyük ısıdan (dünyanın dış çekirdeğini eritecek kadar), zararlı gazlardan veya -

100°C'ye varan sıcaklıklarda düşen dolular gibi felaketlerden, doğrudan ilahi müdahale olmaksızın kurtulabilmesi olanaksız görünmektedir. Dahası, Nuh'un gemisi muhtemelen, yaratılmış bütün farklı hayvanları ve bir yıl yetecek miktarda yiyeceği alabilecek kadar büyük değildi.^{10 11} Gemide bulunan hayvanların sayısını daha düşük kabul edenler savlarını desteklemek için çoğu kez hayvan "türleri" kavramını vurgularlar. Bu ifade, bir türün çeşitliliği veya bir aile içinde yakın akraba olan türler için kullanıldığında akla uygundur, fakat daha geniş sınıflandırma grupları için çok az evrimcinin kabul edebileceği oldukça hızlı bir evrimleşme olayına bağlıdır. Bu sorunların farkında olan bazı Gün Çağ taraftarları büyük tufanın dünya çapında bir felaket olmadığını savunurlar.¹² Tanrı'nın tufanı gönderme amacı gemide kurtulanlar haricinde bütün insanları ortadan kaldırmak olduğuna göre, tufanın insanlığın o çağda

Pastör, burada ne yapıyorsunuz bilmiyoruz ama yeni perdelerin rengi hakkında konuşmak için 10 dakikadır sizi bekliyoruz. Bütün gün bekleyemeyiz!

yaşadığı bölgeyi kapsamasının yeterli olduğunu ve bu yüzden büyük bir bölge sular altında kalmış olmasına rağmen tüm dünya geneline yayılmadığını öne sürerler. Yaratılış 6-9. bölümler, Tanrı'nın tufan için belirlediği bu amacı kesinlikle destekler, fakat “bütün” veya “her şey” gibi sözcüklerin kullanımı tufanla ilgili bu sınırlı yorumu güçleştirir. ‘Sular yükseldi, çoğaldıkça çoğaldı; gemi suyun üzerinde yüzmeye başladı. Sular öyle yükseldi ki, yeryüzündeki bütün yüksek dağlar su altında kaldı. Yükselen sular dağları on beş arşın aştı. Yeryüzünde yaşayan bütün canlılar yok oldu; kuşlar, evcil ve yabanıl hayvanlar, sürüngenler, insanlar, soluk alan bütün canlılar öldü. RAB insanlardan evcil hayvanlara, sürüngenlerden kuşlara dek bütün canlıları yok etti, yeryüzündeki her şey silinip gitti. Yalnız Nuh'la gemidekiler kaldı’ (Yar.7:18-23).

Sarigianis¹³ şöyle der: ‘özgün İbranice metin evrensel bir tufan etkisini desteklemekle birlikte, teolojik bağlamda bakıldığında yerel bir felaket olasılığına izin verir.’ Eski Antlaşma boyunca Tanrı'nın, itaatsizliğin şiddetine ve etkisine göre yargısını sınırladığını öne sürerek şöyle devam eder: “Tanrı'nın yargısı genel olarak günahkârların kendilerine, pek çok kuşaklar boyunca soylarından gelenlere, tarımsal faaliyetlerde yararlandıkları kuşlar ve memelilere, mal mülklerine ve uç durumlarda tarım alanlarına yöneliktir. Eğer insanlık o dönemde henüz Mezopotamya dışına yayılmamışsa, Tanrı'nın uzaktaki bölgeleri ve hayvan yaşamını yok etmek için bir nedeni yoktu”. Ayrıca Yar.7:19 gibi ayetleri yorumlarken doğru bir bakış açısına sahip olmanın ne kadar gerekli olduğunu ve bunun küresel değil, Nuh'un bakış açısı olarak görülmesi gerektiğini bildirir. Örneğin, güvercinin bakış açısından her yer suyla kaplıydı, ancak metinde daha kırk gün önce dağların doruğunun görüldüğü (Yar. 8:5-9) ve sadece yedi gün sonra güvercin yeni kopmuş bir zeytin yaprağıyla geri döndüğü belirtilir. Kutsal Yazılar’da “bütün” ve “her” gibi sözcüklerin kullanıldığı, ancak bağlamdan daha kısıtlı bir anlam çıkarıldığı pek çok durum vardır; örneğin Romalılar 1:8’deki “bütün dünyada” ifadesi birçokları tarafından daha az kapsamlı düzeyde yorumlanır.¹⁴ Sarigianis, büyük tufanın etki alanı küresel olmasa da tüm insanlığın ve hayvanlarının yok olması bakımından evrensel olduğunu vurgular. Ne var ki, yerel bir tufanın bir yılın üzerinde sürebileceğini hayal etmek güçtür. Aynı şekilde küresel tufan görüşünü benimseyenler, Tanrı'nın Nuh'u ve hayvanları bir yıl boyunca bir gemi içerisinde tutmak yerine onları güvenli bir yere yönlendirebileceğine dikkat çekerler; bu varsayım özellikle bazı (henüz evcilleşmemiş) hayvanların dünyanın diğer bölgelerinde pekala yaşıyor olabileceği düşünüldüğünde dikkate değerdir. Bununla birlikte tufan etki bakımından evrensel olduğundan, Tanrı, Nuh'un gelecek yargıyı işaret eden iman ve itaat dolu çabasını insanların gözü önünde sergileyerek ve insanlara birçok fırsat vererek sabrını ve lütfunu göstermiştir. Büyük tufan, yerel veya küresel olsun, Tanrı'nın insanlığı kurtarış tasarısı bakımından güçlü bir ders ve gelecek kuşaklar için bir uyarıdır.

Bu dizinin son bölümü, belli başlı noktaları bir sonuca kavuşturmadan önce evrenin görünen yaş sorununu ve iki farklı yaratılış görüşünün Kutsal Yazılar’la tutarlı olup olmadığını ele alacaktır. ♦ (çev: YYY)

Alçakgönüllülükle ilgili iki öğüt

Kilise babası Hippolu Augustinus Tanrı'ya şöyle sesleniyor:

“Senden kendi isteğine uygun olanları duymayı istemektense, kendi isteğini senden duyduklarına uyarlamayı isteyen kişi en iyi hizmetkârındır.”

Bize de şöyle sesleniyor:

“Davranışlarını düzeltmediğin kişi yine de sana aittir, senin bir parçandır; hem insanlığın bir parçası olarak hem de çoğu kez kilisenin bir üyesi olarak seninle aynı topluluğun bir parçası olarak. Bu durumda ne yapabilirsin?”

“Bu yüzden kardeşim, bu sarsıcı şartlar altında tek bir çare vardır: kardeşin hakkında olumsuz düşünceler besleme. Onun nasıl davranmasını bekliyorsan, sen alçakgönüllülükle ona öyle davranmaya gayret et; böylece kendini ondan farklı görmezsin.”

Dönüm Noktası Serisi
Mark Noll

Fransız Devrimi: Avrupa'da Hıristiyan Karşıtlığının Yayılması (1789)

Giriş notu: Tarihçi Bernard Lewis, *The Emergence of Modern Turkey* (Modern Türkiye'nin Doğuşu) adlı kitabında Fransız devriminin bazı temel kavramları hakkında şu yorumlarda bulunur:

Fransız Devrimi'yle birlikte ilk kez İslam dünyasıyla Dar-ül Harb'i birbirinden ayıran sınırı delen, Müslüman önder ve düşünürler arasında kabul gören ve Müslüman toplumun her kesimini az ya da çok bir dereceye kadar etkileyen büyük bir düşünce hareketliliğine tanık oluruz.

Batılı düşüncelerin 19. yüzyılda İslam dünyasında elde ettiği başarı, çoğu kez Batı'nın hızlı kalkınmasına ve Avrupa ekonomisinin, siyasetinin ve en nihayetinde askeri gücünün İslam dünyasının çoğunluğunda üstünlüğünü kabul ettirmesine bağlanır... Ancak bu yeterli bir açıklama değildir... Avrupa'nın zenginliği ve gücü, diğer Batılı düşünce kalıpları yerine neden Fransız Devrimi'nin bu kadar geniş bir kabul gördüğünü açıklamaz. Daha sonradan dönemin ve siyasetin ihtiyaçlarına göre değiştirilen bu düşüncelerin çekiciliği ilk olarak daha çok sekülarizmle ilişkilidir. Fransız Devrimi, entelektüel düşüncenin tamamen din dışı kavramlarla ifade edildiği Avrupa'daki ilk büyük sosyal ayaklanmadır. Sekülarizm bu haliyle Müslümanlar için pek çekici değildir, fakat Hıristiyan olmayan, hatta Hıristiyanlık karşıtı olan ve önde gelen savunucuları tarafından Hıristiyanlık'tan ayrıldığı vurgulanan bir Batılı hareket içinde İslam dünyası, kendi dini inanç ve geleneklerinden ödün vermeden Batı medeniyetinin gücünün elde edilmesi zor olan sırrını bulmayı umut edebilir.¹

10 Kasım 1793'te Fransa'nın en büyük kilisesi olan Notre Dame Katedrali, daha önce görülmemiş bir manzaraya tanık oldu. Altı yüzyıldan fazla bir süre ulusun Hıristiyan kimliğinin bir simgesi olarak hizmet etmiş katedralin adı, devrimin heyecanı içinde Akıl Tapınağı olarak değiştirilmişti. Kilisenin orta bölümünde Greko-Romen motiflerle süslü kartonpiyerden yapılmış bir dağ maketi duruyordu. Özgürlüğü temsil eden beyazlar giyinmiş bir kadın, Akıl alevinin önünde eğilmiş, çiçekler ve bitkilerden oluşan bir tümseğe oturmuştu. Bu tersine çevrilmiş "tapınma töreni", Fransız Devrimi'nin Hıristiyanlık karşıtı programının en büyük simgelerinden olup devrim önderlerinin kilisenin ağır ve yerleşik bir parçası olduğunu düşündükleri şeyden kurtulma çabasını ifade ediyordu.

Devrimciler krallarla birlikte azizlere yapılan göndermeleri de ortadan kaldırmak amacıyla Paris'te bin dört yüz sokağın adını değiştirdiler. Rahipler, papazlar ve diğer din görevlileri görevlerini terk etmeye zorlandı. Fransa'nın Roma Katolik Kilisesi'yle asırlardır süren bağlantısını kökünden sökmek için genel bir çaba sarf edildi.

Tarihçi ve düşünür Alexis de Tocqueville'in daha sonradan yazdığına göre Hıristiyanlık düşmanlığı sınır tanıımıyordu: "Fransa'da... Hıristiyanlık'a neredeyse taşkın bir biçimde saldırıldı ve onu bir başka dinle yer değiştirmek söz konusu değildi. İnsanları atalarının imanından vazgeçirmek için tutkulu ve ısrarlı çabalar harcandı. Fakat imanlarını yitirmelerinin ardından ortaya çıkan boşluğu dolduracak hiçbir şey sağlanmadı...."

18. yüzyılın sonunda dinsel inancın her türlüüne karşı ulus geneline hâkim olan güvensizliğin Fransız Devrimi'nin gidişatı üzerine ağır basan bir etkisi olduğu şüphe götürmez.”

Yıllar geçtikçe biriken birtakım etkenler, Hıristiyanlık'a karşı yapılan bu saldırıyı doğurmuştu. 1789'da, devrimin hemen öncesinde mevcut olan gerilimlerden bazıları şunlardır:

1. Siyasi düzen (mutlak monarşi) ile siyasi gerçeklik (kralın gücünü her yönden sınırlandıran asillerin ve Roma Katolik Kilisesi'nin geleneksel imtiyazları) arasındaki gerginlik.
2. Katolik Kilisesi ve monarşinin geleneksel otoriter yönetimi ile Aydınlanma'nın entelektüel ileri gelenlerinin temsil ettiği insan aklına dayalı yaklaşım arasındaki entelektüel çekişme.
3. Sosyal gerilimler yüzünden aristokratlar, ticari çıkarlara sahip yükselen “orta sınıftan” ayrıldı ve her iki grup da, çok yoksul olmasına karşın en ağır vergi yükü altında ezilen geniş köylü sınıfından koştular.

Bu gerilimler 1789 Devrimi'nde patlak verdi. Şaşırtıcı olan şey, devrimin başlarda bazı ateşli Protestanlar tarafından desteklenmesiydi. Avrupa'da bu tutumu olumlu karşılayıp benimseyen duyarlı bir kitle de vardı. Toplum en sonunda krallar, asilzadeler ve din adamlarından meydana gelen azınlığın özel çıkarları yerine tüm toplumun iyiliğini gözetme ilkesine yöneliyordu.

Ne var ki, Fransa'daki devrimin gidişatı kısa zamanda ilk umutları söndürdü. Karışıklıklar ve çalkantılar birbirini ardınca geldi. Geleneklerden ve babadan oğula geçen elit yönetiminden kaçmak, özgürlüğün yeşermesi yerine yeni baskı odaklarının ortaya çıkmasına yol açtı. Yeni yöneticilerin yönlendirdiği genişgüzel şiddet, eşitlik ilkesini ayaklar altına aldı.

20. yüzyılın şiddet dolu pek çok olayına tanık olmuş İrlandalı bir diplomat olan Conor Cruise O'Brien, 18. yüzyılda milliyetçilik veya ideoloji ruhunun büyümesinin doğrudan geleneksel dinin pahasına gerçekleştiğini gözlemler: “Eski doğüstü Tanrı kavramı silinmeye başlarken O'nun yerini alan şey çoğu zaman Akıl değildi. Onların yerine dünyasal iman bildirgeleri taşıyan yeni vahiyler ve eskinin zalim rahip ve keşişleri kadar keyfi, küstah ve yobaz savunucular gelmişti.”

Hıristiyanlık tarihinde, Fransız Devrimi'nin Hıristiyanlık karşıtı hareketiyle şekil alan dönüm noktası, Avrupa Hıristiyanlığı'nın dünya Hıristiyanlığı içindeki öncü konumunu yitirmesi oldu. Hıristiyanlık ideali, yaklaşık bin beş yüz yıl boyunca Avrupa'da egemen olmuştu. Bu çerçevede Hıristiyanlık'ın çıkarları ile Avrupa medeniyetinin çıkarları aynı gerçekliğin iki ayrı ifadesi olarak görülür. Fakat 18. yüzyılın sonunda bu ideal çok kötü yıprandı. Avrupa savaşları, “Avrupa'da birlik” düşüncesini baltalamıştı. On yedinci yüzyılın ortalarından başlayarak, giderek artan sayıdaki Avrupalı entelektüeller kiliselere saldırmak, ilahi vahyin geleneksel görüşlerini ve hatta Tanrı'nın varlığını bile (daha önce eşi görülmemiş bir adımdı) sorgulamak üzere doğal dünya, toplum ve genelde nesnelere doğası hakkında yeni fikirler geliştirdiler.

Ancak kilise tarihinde nasıl ki daha önce Hıristiyanlık'ın anayurdunda yaşanan denemeler imanının sonunu getirmediyse, 19. yüzyılın gidişatı içinde gerileyen Avrupa Hıristiyanlığı da Hıristiyan inancının çöküşü anlamına gelmedi. Hıristiyanlık'ın, anayurdu olan Doğu Akdeniz'de gerilemesiyle Avrupa'da yeşermesi nasıl eş zamanlı olduysa, şimdi de Hıristiyan Avrupa'nın çökmesi Avrupa'nın çok ötesinde Hıristiyanlık'ın büyümesiyle aynı döneme denk geldi. Okyanusun karşı kıyısındaki Kuzey Amerika'da, Birleşik Devletler şaşırtıcı biçimde diri ve etkin iman olaylarına tanık oldu. 19. yüzyılın sonlarına doğru güçlü Katolik ve Protestan toplulukların bulunduğu Kanada, Birleşik Devletleri bile geride bırakan canlılıkta Hıristiyanlık uygulamalarına tanık oldu. Ayrıca 20. yüzyılın başlangıcında Hıristiyanlık'ın dünyanın çeşitli bölgelerinde gösterdiği büyüme, yalnızca bir yüzyıl önce akla gelmeyecek koşullar meydana getirdi. Bin yıldan uzun bir süredir Hıristiyan inancının kalbi olan Avrupa Hıristiyanlığı yitip gitse de, dünya genelindeki Hıristiyanlık ayakta. ♦ (Ken Wiest, Chuck Faroe; çev: YYY)

Keder: Umudu Yeniden Bulmak

Paul David Tripp¹

Kutsal Kitap konuya göre düzenlenmemiştir; dolayısıyla kederle ilgili bölüme gidip yaşamdaki en karanlık anlarımız için ihtiyaç duyduklarımızı bir çırpıda okuyamayız. Ne var ki, Tanrı'nın büyük kurtuluş öyküsünün her bir parçasının keder hakkında söyleyeceği çok şey vardır.

Kutsal Kitap konusal dizine göre düzenlenmemiştir; dolayısıyla kederle ilgili bölümü bulup hayatımızın en karanlık anları için ihtiyaç duyduklarımızı bir çırpıda okuyamayız. Ancak, Tanrı'nın büyük kurtuluş öyküsünün her bir parçası, keder konusunu içeren birçok durumdan söz eder.

Bu notlar iki ana bölümden oluşur: ilki, ölüm bir kimsenin kapısından içeri girdiği zaman ne düşünülmesi gerektiği; ikincisi ne yapılması gerektiği hakkındadır. Her insanın kaybı kişiye özeldir ve başka birinin yaşadıklarından tamamen farklıdır. Kederli kişiye öğüt verirken karşımızdakini standart bir kalıp içine sokmamalıyız. Bunun yerine Tanrı'nın öyküsündeki umut dolu bildirimlerin, sevdikleri kişinin ölümüyle yüzleşen insanlara, nasıl kudretle konuştuğunu görmeleri için yardımcı olmalıyız. Yalnızca tek bir Kişi bizi karanlıktan çıkarıp ışığa taşıyabilir.

I. ÖLÜMÜN KARANLIĞINDA İZLENECEK YOLU DÜŞÜNMEK

Ölüme Hazırlık Yapamazsınız Ölüm ister ani bir kaza sonucunda, ister uzun bir hastalığın ardından gelsin, bizi hazırlıksız yakalar. Ölüm, çok derinden hissedilen duygusal ve sarsıcı bir sondur, öyle ki kayıp anını kolayca atlatmak için önceden yapabileceğiniz hiçbir şey yoktur.

Acı kaçınılmazdır. Acı çekeceksiniz. Kederleneceksiniz. Eğer bu acıyla yüzleşmek için kendinizi hazırlıksız hissediyorsanız bundan ötürü suçluluk ya da utanç duymayın. Yaşayacağınız bu olay için hazırlık yapmanın bir yolu yoktur; fakat bu gerçeği bilmenin size faydası olacaktır.

Ölüm Tanrı'nın Asıl Tasarısının Bir Parçası Değildi

Ölüm öylesine kötü, Tanrı'nın asıl tasarısına öylesine aykırıdır ki! Elçi Pavlus, ölümü tanımlamak için “düşman” sözcüğünden daha iyi bir ifade seçemezdi (1Ko.15:25-26). Ölüm, dünyanın yozlaşmışlığının zalim bir belirtisidir; dünya, Tanrı'nın ilk tasarısına uygun şekilde sürmemektedir.

Ölüme üzülme ve tepki göstermek Kutsal Kitap'a aykırı değildir. Hatta Tanrı, yas tutmayı teşvik eder. Ölüm olmaması gereken bir şeydir. Bunu anladığınız zaman, her şeyin tamamen Tanrı'nın ilk tasarladığı haline dönmesini arzular, son düşman olan ölümün yenildiği bir yerde Rab'le yaşamayı özlersiniz.

İçinde Bulduğunuz Karanlıkta Kesinlikle Yalnız Değilsiniz

Şu anda yaşadıklarınızı başka hiç kimse yaşamamış gibi hissetmeniz normaldir. Ne var ki, sevilen kişinin ardından duyulan üzüntü evrensel bir deneyimdir. Yas tutanlar çevrenizi sarar. Bunun yanı sıra, çok daha önemli açıdan yalnız değilsiniz; Kurtarıcınız İmmanuel'in adı, “Tanrı bizimledir” anlamındadır. Sadece yanınızda durmakla kalmayıp içinizde yaşayan güçlü bir Kardeşiniz, Kurtarıcınız ve Dostunuz vardır. Bu umut, acılarınızla yüzleşmede size yardım edecektir.

Işıklar Babası karanlıktaki dostunuzdur. Yaşamın Rab'bi ölümden yanınızda durur. Umudun Rab'bi çaresizliğinizde yoldaşınızdır. Esenlik Önderi, hiç esenlik yokken sizi ayakta tutar. Esenlik veren Tanrı, sadakatle yanınızda bekler. Sevincin kaynağı, ölüm sevincinizi çaldığında size yakındır.

Müjde'de Tanrı'nın Kötülükten İyilik Çıkardığı Görülür

Ölüm kötü bir şey midir? Evet. Fakat Kutsal Yazılar, bize en iyi şeylerin kötülüğün karanlığında bulunabileceğini söyler.

Çarmıh bunu çok güçlü biçimde gözler önüne serer: olmuş olan en iyi şey, olmuş olan en kötü şeyden ortaya çıkmıştır. Mesih'in öldürülmesinden daha kötü ne olabilir? Yeryüzünde yaşamış biricik kusursuz kişinin yasadışı olarak ölüme mahkûm edilmesinden daha adaletsiz ne olabilir? Petrus, Mesih'in ölümünün kötü kişiler eliyle yapılmış kötü bir iş olduğunu, mutlak iyiliğe karşı yapılmış mutlak bir kötülük olduğunu söyler (krş. Elç.2:23).

Fakat Petrus konuşmayı sürdürür. Tanrı'nın İsa'yı kendi "belirlenmiş amacı"na uygun olarak kötülüğe teslim ettiğini söyler. Bu felaket anı Tanrı'nın kontrolündeydi. Başlangıçtan beri insanlık için nihai iyiliği ortaya çıkarmak için nihai kötülüğü araç etmeyi tasarlamıştı.

Aynı şekilde Tanrı, en kalıcı ve en harika şeyleri yaşamlarımızdaki en karanlık zamanlarda ortaya çıkarır. Bazen Tanrı çocuklarından birinin ölümü, Müjde'nin yaşamı boyunca yapamayacağı güçte vaaz edilmesini sağlar. Rabbiniz bu karanlık içinde vardır. Siz yaşama sahip olasınız diye öz Oğlu'nu teslim etti. Şimdi sizi terk etmeyecektir.

Yaşam Bundan İbaret Değildir

Birinin ölümüne tanık olduğumuzda, Tanrı'nın her şeyi yenileme işinin henüz tamamlanmadığını anımsarız.. Ölüm, günah yüzünden dünyaya girdi. Ölümün denklemin bir parçası olması, ancak günah tamamen yenildiği zaman son bulacaktır. Pavlus, Mesih'in şimdiki hizmeti için şunları söyler: "*Çünkü Tanrı bütün düşmanlarını ayakları altına serinceye dek O'nun egemenlik sürmesi gerekir. Ortadan kaldırılacak son düşman ölümdür*" (1Ko.15:25-26).

Biz ebedi ölüme mahkûm olmayalım diye Mesih bizim günahlarımız uğruna öldü, ölümden dirilmekle de ölümü yendiğini açıkça sergiledi. Her ölüm, bize ölümün hâlâ yürürlükte olduğunu anımsatır; ancak aynı zamanda, Mesih'in sonsuza dek sürecek bir diriliş getireceği vadedine de işaret eder. Evet, ölüm bir düşmandır, fakat bu düşman ölecektir. Mesih'in şimdiki egemenliği bunu temin etmektedir. Ölümlü yaşam, gün gelecek, yerini sonsuz yaşama verecektir.

Gözyaşlarınız dökülürken şunu da anımsayın: Sizinle birlikte ağlayan Kişi, durumun bu şekilde kalmasına razı değildir. Ölümü acıdır, ancak dirilişi vaattir. Diri Mesih, gücünü bütünüyle gösterecek ve o andan sonra artık kederlenmeyeceksiniz.

Yeni ve Farklı Bir Biçimde Kederlenin

Tanrı, bizleri ölümün gündelik bir gerçek olduğu bu dünyadan uzaklaştırmayı seçmedi. İyiliğimiz ve kendi görkemi için, kederin hepimize dokunacağı bu yerde kalmamızı uygun buldu. Ancak imanlılar, Rab'bi tanımayan insanlardan daha farklı bir biçimde kederlenirler.

Tanrı, yüreğiniz ezildiğiniz zaman kederinizi zapt etmenizi istemez. Dinsel klişeler ve basmakalıp teolojik sözler ardına saklanmanızı beklemez. Tanrı gözyaşlarınızı onaylar! Fakat ölüme Mesih'in gözüyle bakmaya çağırır. Sağladığı umut ve teselli kederinizi ortadan kaldırmaz, fakat yeni bir bakış açısıyla kederlenmenize yardımcı olur. Sizi bir gün artık asla ağlamayacağınız bir yere götürmeyi vaat eder.

II. ÖLÜMÜN KARANLIĞINDA YOLDA YÜRÜMEK

Ölüm duygusal açıdan inişli çıkışlı ve beklenmedik biçimlerde acı dolu bir olaydır. Fakat Mesih'e beslediğimiz umudumuzu sergileyecek yollar izleyebiliriz.

Duygularınızı Dürüstçe İfade Edin

Kutsal Kitap, yaşamda karşılaşılabilecek acılar hakkında açık sözlüdür. Tanrı, sizin de açık sözlü olmanızı hoş karşılar. 13, 22, 38, 42, 55, 59, 61, 73 ve 88. mezmurlarda, dürüstçe kederlerini, sorularını ve şikayetlerini dile getirmiş Tanrı halkının sözlerini içerir.

Tanrı, asla çocuklarının yakarılarına kulaklarını tıkamaz; onları işitir ve yanıtlar. Kederinizi O'na döktünüz mü?

Tesellinin Bulunduğu Yere Koşun

Kederli insanlar teselli arar. Peki bunu bulacakları yer neresidir? Kutsal Kitap tüm gerçek tesellinin kaynağının Rab olduğunu hatırlatır (2Ko.1:3-4). Kederlendiğimizde çoğu kez başka yerlerden teselli ararız: anılar, maddesel şeyler, dikkat dağıtan eğlenceler (TV, müzik, antrenman, okuma, el işleri, çalışma, yiyecekler, insanlar). Bunların hepsi bir dereceye kadar teselli verir, ancak hiçbiri kederin kendimizi boşlukta hissetmemize neden olduğu tek yeri, yani yüreklerimizi dolduramaz.

Yüreklerimizi iyileştiren teselli verebilecek yalnızca bir Kişi vardır. Bu kişi her türlü tesellinin kaynağı olan İsa Mesih'tir. O çektiğimiz sıkıntıyı bilir. Bizzat kendisi ölümü deneyim etmiştir. En çok dokunulmaya ihtiyacınız olan yer olan yüreğinize dokunabilir. Sizi teselli etmeye adanmıştır. Teselli bulmak için nerelere bakıyorsunuz?

Kederden Kaynaklanan Ayartılara Direnin

Kederlendiğiniz zaman, normalde direneceğiniz ayartılara karşı zayıf düşersiniz. Can düşmanınız en zayıf anınızda saldırır. Sizi uğraştıracak şeyleri hedef alır. Kayıp ve keder zamanlarında bu ayartılara dikkat edin:

Şüphesiz. Sevdiğiniz bir kimsenin ölümü karşısında sarsıldığımız zaman, Tanrı'nın iyiliği, merhameti, sadakati ve sevgisi hakkında şüphe etme ayartısı ortaya çıkabilir. Karanlık ve penceresiz bir bodrumda dolaşırken kapı arkanızdan kilitlenirse, hiç ışık göremezsiniz ya da güneşin sıcaklığını hissedemezsiniz. Peki güneş ışımaya son vermiş midir? Hayır. Güçlü keder hissi, Tanrı'nın iyiliğini görmemize engel olabilir. Fakat şüpheye yer vermeyin. O'nun sevgisine ve merhametine olan imanınıza her zamankinden daha sıkı sarılın.

Öfke. Günah hâlâ bizi etkilemekte olduğu için ölüm bizi öfkelenendirir. Fakat ölüm karşısında duyulan öfkenin Tanrı'ya yöneltilen bir öfkeye dönüşmemesine dikkat edin. Böyle bir öfke, Tanrı'nın gerçek doğasına ve her zaman hazır olan yardımına karşı sizi körleştirir.

Kıskançlık. Ölüm çoğu kez, bize, acı çekmek üzere özel olarak belirlendiğimiz hissini verir. Başka birinin yaşamıyla değiş tokuş yapmayı dileyebilirsiniz. Fakat bu tehlikelidir. Kıskançlığın kökeninde Tanrı'ya "İstedikim şeyi bana vermedin!" diye haykıran bir hayalkırıklığı vardır. Kıskançlık hisleri içindeyken, Kutsal Kitap'ın acınızla yüzleşmeniz için belirlediği yollardan yararlanma beceriniz zayıflar.

Kendine Acıma. Acı içinde kıvrılırken Tanrı'yı yaşamınızın merkezinden çıkarmaya ayartılırsınız. Yaşam tamamen sizin etrafınızda dönmeye başlar. Kimsenin acısı ya da kaybı sizinki kadar büyük değildir. Kendinize acımaya başlarsınız. Hissettiğiniz bu duruma karşılık, Tanrı'yı ve başkalarını sevme buyruklarını bir kenara atmayın.

Kederin yolunuza çıkarttığı ayartılara direniyor musunuz?

Tanrı'nın Kaynaklarına Yönelin

Tanrı, kiliseyi birbirine bağımlı üyelerden oluşan bir bedene benzetir. Yaşamın toplumsal bir olay olduğunu bize hatırlatır. Keder içindeyken içe kapanma ve çevremizdeki topluluktan kaçınma ayartısına kapılırız. Fakat Pavlus, tam olarak "birbirimizin yükünü taşımamız" gerektiğini söyler, çünkü tek başımıza taşıyamayacağımız ağırlıkta yüklerle karşılaşacağımızı bilmektedir (Gal.6:2).

Zayıflıklarınızın içinde boğulurken haykırın ve başkalarından yardım isteyin. Tanrı sizden asla bu kederi tek başınıza yaşamanızı beklemez. Yardım istemek iman zayıflığı demek değildir.

Nerede yardıma ihtiyacınız olduğunu ve size yardım etmesi için Tanrı'nın kimi sağladığını kendinize soruyor musunuz?

Kederli Olduğunuz Zamanlarda Bereketi Keşfetmek

Pavlus Selanikli imanlılara, "her durumda şükredin. Çünkü Tanrı'nın Mesih İsa'da sizin için istediği budur" demektedir (1Se.5:18). Pavlus kısmen, "yaşamın en güç anlarında bile Tanrı, lütfunu aramanızı, sevgisine güvenmenizi ve merhametini beklemenizi istemektedir" der. Kederin sizi tapınmadan alıkoymasına ya da şükran dolu bir yüreğin yerini şikayet eden bir ruhun almasına izin vermeyin.

Kederli olduğunuz zamanlarda yaşamınızda bereketler de bulacaksınız. Belki bu, birinin sevgisi ya da desteği olacaktır. Belki finansal bir rahatlama olacaktır. Belki akıl karıştırıcı bir karar berrak hale gelecektir. Belki çok değerli ailevi bir birliktelik yaşanacaktır. Belki bir çaba anında Tanrı'nın huzuruna dair bir sezgi gelecektir. Belki Sözü'nden gelen bilgelik en çok gereksinim duyduğunuz anda size rehber olacaktır. Belki Rab'le olan ilişkiniz derinleşecektir. Ölümün bizim için gerçeği berraklaştırıcı bir yönü vardır. Ne kadar zayıf ve muhtaç olduğumuzu

görür ve Tanrı'nın güçlü lütfu hakkında daha derin bir anlayışa kavuşuruz. Kederli olduğunuz zamanlarda yaşamınızdaki bereketleri görebiliyor musunuz?

Ruhsal Alışkanlıklarınızı Sürdürün

Kaybettiğiniz insandan sonra yaşamınızı sürdürmek zor olabilir. Fakat yaşamaya devam edersiniz, çünkü Tanrı, sizi bunu yapmanız için seçti. Gelecekte hâlâ bir anlam ve amaç sizi beklemektedir. Kederiniz Rab'bin Sözü'nü okumanızı, tapınma hizmeti vermenizi veya ilahi söylemenizi zorlaştırabilir. Fakat ruhunuzun beslenmesi gerektiğini asla unutmayın. Yaşadığınız acıdan önce Mesih'le kurduğunuz ilişkiyi şekillendiren ve güçlendiren iyi iman alışkanlıklarınızı terk etmeyin.

Terk etme, bırakma ya da vazgeçme ayartılarıyla yüzleşiyor musunuz?

Sonsuzluğun Bilincinde Olun

Kurtuluş tasarısının harika bir yönü de Tanrı'nın her şeyin sonuyla ilgili sırrı bizimle paylaşmasıdır. Ölümün ve ona eşlik eden tüm acının ve kederin yok olacağını biliyoruz. Şimdi döktüğünüz gözyaşları yalnızca keder gözyaşları değil, aynı zamanda özlem gözyaşlarıdır. Yaşamın bu şekilde sona ermediği daha iyi bir yeri özlüyoruz. Kutsal Kitap, görkemli bir biçimde özlemimizin boş olmadığı konusunda bizi temin eder (bkz. 1Ko.15; Va.7:9-17). Ezelde ölüm olmaksızın başlayan bu öykü, aynı şekilde bitecektir. Öykünün nasıl sona ereceğini bildiğinize göre kederiniz bu umutla yatıştırılabilir.

Ağladığınız zamanlarda bile sonsuzluğu düşünün. Ölüm bir gün sonsuza dek sona erecektir. Şimdiki üzüntünüzün içinde yüreğinizin geleceği kucaklamasına izin verin. Gelecek olan güzelliği bekleyebilir misiniz?

Başkalarını da Teselli Edin

Tanrı'nın bize sağladığı teselli hakkında Pavlus'un dediklerine kulak verin: *Her türlü tesellinin kaynağı olan Tanrı'ya, merhametli Baba'ya, Rabbimiz İsa Mesih'in Tanrısı ve Babası'na övgüler olsun! Kendisinden aldığımız teselliyle her türlü sıkıntıda olanları teselli edebilmemiz için bizi bütün sıkıntılarımızda teselli ediyor* (2Ko.1:3-4).

Tanrı'nın size sevgiyle verdiği teselli sadece size özel değildir, başkalarına hizmet etmeniz için bir çağrıdır. Yakınınızı kaybetmenin acısını yaşadınız, fakat aynı zamanda yalnızca Tanrı'nın verebileceği teselliye tatmaya başladınız.

Tanrı, şimdi sizi bu teselliye başkalarıyla paylaşmaya çağırıyor. Etrafınızda cesareti kırılmış ve her şeyden vazgeçmeye hazır kim var? Tanrı'yı göremeyecek kadar büyük sorunlarla kim uğraşiyor? Siz Tanrı'nın yardım ve umut aracısısınız. Tanrı, sadece yüreğinizi teselli etmek için değil, bu teselliye başkalarına aktarasınız diye karanlığınızı aydınlattı.

Ölümden daha zor olan çok az şeyle karşılaşsınız. Ne var ki, Tanrı gerçeğinin ışığını en parlak biçimde karanlıkta görürsünüz. Ölüm zamanında günahın neden olduğu zarara uğrarsınız, ancak aynı zamanda Kurtarıcımız'ın sağladığı yeni yaşam için sevinirsiniz.

Tanrı, ölüm hakkında düşünürken tamamen Kutsal Kitap doğrultusunda sonuçlar elde edebilmeniz için size lütfetsin; böylece, umudun, güvenin ve imanın verdiği cesaretle yaşadığınız kedere dayanmanız mümkün olacaktır. ♦ (Chuck Faroe tarafından kısaltılmıştır; çev: YYY)

“Öğrenmeyi bilenler yeteri kadar bilgilidir.”

– Henry Adams

“Öğrenmek acıdan doğar.”

– Aeschylus

NOTLAR

Tamam mı? Devam mı? Dünya Görüşünde Değişim (1. Bölüm)

¹ “Değişebilir miyiz?”, *e-manet* 10 (2007), s. 2.

² *The Complete Green Letters*, Grand Rapids, Michigan: Zondervan (1975, 1983), s. 65, 67.

³ Kutsallık konusunda Türkçe’ye kazandırılan şu yararlı kaynağa bakılabilir: Jerry Bridges, *Kutsallığa Doğru*, İstanbul: Müjde Yayıncılık (1997).

⁴ Dünyaca tanınan Hıristiyan düşünür ve yazar C.S. Lewis, bu konuyu şöyle açıklar: “Kişinin Mesih inancına dair erdemleri uygulayabilmek için elinden geleni yaptığı halde bunları yapamadığının, bunları yapabilseydi bile Tanrı’ya zaten O’na ait olan bir şeyi geri vermiş olacağını bilincine vardığında bu iman sorusunun ortaya çıktığını daha önce söylemiştim. Yani kişi kendi iflasının farkına varır.” (vurgu eklenmiştir). *Hıristiyanlığın Özü Kitap 3: Ahlak*, İstanbul: Müjde Yayıncılık (1994), s. 92.

⁵ J.I. Packer, *Tanrı’yı Tanımak* (çev. Levent Kınran), İstanbul: Müjde Yayıncılık (1996), s. 37.

⁶ *Felsefe Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları (1975), s. 58.

⁷ Nermi Uygur, *Dünyagörüşü*, İstanbul: Elif Yayınları (1963), s. 29.

⁸ Bu “toplu bakış”ı Nermi Uygur şöyle anlatıyor: “...dünyagörüşünün konusu binbir girdi-çıkıtı olan tüm evreni açıklamaktır.” a.g.e., s. 23. Aynı eserde ve aynı konuda Uygur şöyle devam eder: “Dünyagörüşleri, dünyanın çok çeşitli görünümünü, bu görünümün hepsine birden hakkını veren zengin sonuçlu bir tek bakışta derleyip toplamaya çalışan bir niteliktedir. Her dünyagörüşü, çok-içerikli ama birliği olan bir dokuda, yapıda kendini açığa vurur.” a.g.e., s. 25.

⁹ James Sire, *Naming the Elephant: Worldview as a Concept* (Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, 2004, s. 35, 75-89) adlı kitabında, Hollandalı felsefeci Herman Dooyeweerd’in kullandığı bu terimi (İng. *pretheoretical commitments*) ödünç alır.

¹⁰ a.g.e., s. 13.

¹¹ *Worldviews in Conflict: Choosing Christianity in a World of Ideas*, Grand Rapids, Michigan: Zondervan (1992), s. 41.

¹² Turgay Üçal ve Derek Malcolm (*Ahlak: Kutsal Kitap’a göre Etik* [genişletilmiş 2. basım], İstanbul: Babylon Kitaplığı, 2003, s. 7) bu konuda şöyle yazar: “Hıristiyan’ın iman temeli sağlamsa, bu temel üzerine bina ettiği yaşam tarzı da oldukça sağlam olacaktır. Bu yaşam tarzında Hıristiyan ahlaki temel taşı olacaktır. Hıristiyan ahlakının temeli her şeyden çok daha fazla sağlamdır. Çünkü Hıristiyan ahlaki Tanrı’nın kutsal karakteri üzerinde oturmaktadır.”

¹³ İoanna Kuçuradi, *Etik*, Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu (1988, 1999), s. 104-105. Ayrıca Kuçuradi grupsal olan “dünya görüşleri” ve kişisel olan “hayat görüşleri” arasında terimsel bir ayırım yapar (s. 104). Bazı Müjdeciler Hıristiyan tanrıbilimci-felsefeciler de “hayat görüşü” veya birleşik olarak “dünya-hayat görüşü” terimlerini kullanırlar (örn. R.C. Sproul, *Lifeviews: Make a Christian Impact on Culture and Society*, Grand Rapids, Michigan: Fleming Revell, 1997]; D. James Kennedy & Jerry Newcombe, *Lord of All: Developing a Christian World-and-Life View*, Wheaton, Illinois: Crossway, 2005).

Galatyalılar Serisi

¹ Kenneth Barker ve John Kohlenberger III (ed.), *NIV Bible Commentary* (Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 1994).

Bruce Barton, Linda Taylor, David Veerman, Neil Wilson, *Galatians* (Wheaton, Illinois: Tyndale, 1994).

R. Alan Cole, *Galatians TNTC* (Leicester: InterVarsity, 1989).

Earle E. Ellis, *Paul’s Use of the Old Testament* (Eugene, Oregon: Wipf and Stock, 2003).

² bkz. Barker & Kohlenberger, s. 733;

Farklılıklara Saygı Göstermek

¹ Eski Dünya görüşü doğrultusunda makalelerden ayrıntılar veren kullanışlı bir websitesi *Creation Science Issues - Death Before Sin*. http://www.answersincreation.org/death_before_sin.htm <5 Ocak 2007>

² Bu, Ken Ham and Dr Jonathan Sarfati tarafından *Why is there death and suffering?* adlı eserde çarpıcı biçimde ortaya kondu http://www.answersingenesis.org/docs2002/death_suffering.asp <5 Ocak 2007>

³ Yaratılış Araştırmaları Enstitüsü’nden James Stambaugh’ın *Death Before Sin?* çalışmasından <http://www.icr.org/article/295/> <5 Ocak 2007>

⁴ John Whitcomb (1986) yaygın olarak savunulan, ‘doğal felaketlerde hiçbir hayvanın veya insanın kanı dökülmedi ve hiçbir canlıları tehlikeye atacak hiçbir doğal felaket gerçekleşmedi’ görüşünden yanaydı. sf. 160 *The Early Earth* (yeni baskı), BMH Books, Winona Lake, Indiana.

⁵ Bu, Amerikan Presbiteryen Kilisesi Yönetim Komitesi'nde tartışılan bir konudur (2000) *Report of the Creation Study Committee* (sf.27). 10 Kas. 2006

http://www.reasons.org/resources/apologetics/pca_creation_study_committee_report.shtml#note13

⁶ Walt Brown (2001) *In the Beginning: Compelling Evidence for Creation and the Flood*. Yedinci Baskı. Bilimsel Yaratılış Merkezi, Phoenix. Ayrıca İnternet'te Bulunabilir. <http://www.creationscience.com/onlinebook/> <5 Ocak 2007>

⁷ Hidrotabaka modelini eleştirenler arasında Tom Couchman (2002). *The "Hydroplate Theory" of Dr. Walter Brown: A "Common Sense" Evaluation* <http://lordibelieve.org/wbrown.doc> ve Glenn R. Morton (2003) var *Walter Brown's Hydroplate Model* <http://home.entouch.net/dmd/hydroplate.htm> <5 Ocak 2007>

⁸ Bkz. Hugh Ross'un *The Waters of the Flood* adlı eseri. <http://www.reasons.org/resources/apologetics/flood.shtml> <5 Ocak 2007>

⁹ Hugh Ross, *The Waters of the Flood* adlı kitabında, dünyanın toplam su miktarının küresel bir tufan için gerekenin sadece %22'si olduğunu yazar.

¹⁰ California El Cajon Yaratılış Araştırma Enstitüsü'nden Duane Gish (1990), *The Amazing Story of Creation from Science and the Bible*'da, gemide 80.000 hayvanın (dinozorlar dahil) olması gerektiğini tahmin eder; yer darlığı sorununu çözmek için sadece genç hayvanlara yer verildiğini ve ortalama hayvan büyüklüğünün bir koyununki kadar olduğunu öne sürer. Gemideki boşluğun yaklaşık yarısı, yiyecek depolamak (muhtemelen bir yıl boyunca hayvanların beslenmesi için yeterli değildi) ve Nuh'la ailesi için kullanılıyordu. Böylece hayvan kafesleri için toplam 4500 metrekarelik bir alan ve dolayısıyla koyun büyüklüğünde tek bir hayvan için 0.05 metrekare gerekiyordu. Ayrıca Gish, bakımlarını kolaylaştırmak için Tanrı'nın hayvanlara uyku vermiş olabileceğini iddia eder.

¹¹ Ne var ki John Whitcomb, *The Early Earth'de* bu konuyu tartışırken bu hayvan sayısının yaklaşık yarısını hesaba kattı (memeliler, sürüngenler, kuşlar ve amfibilerden 17,600 tür ile nesli tükenmiş olanlardan birkaç bin). Tahminen karada yaşayan omurgasızlar 1 yıl süren tufana dayanabilirler.

¹² Bkz. Steve Sarigianis *Noah's Flood: A Bird's-Eye View*.

http://www.reasons.org/resources/fff/2002issue10/index.shtml#noahs_flood ve Hugh Ross *The Waters of the Flood* ve <http://www.reasons.org/resources/apologetics/flood.shtml> <7 Ocak 2007>

¹³ Steve Sarigianis, '*Noah's Flood: A Bird's-Eye View*' adlı makalesinde yerel bir tufan görüşüne teolojik, metinsel, antropolojik ve jeolojik destekler sağlar.

¹⁴ Mübalağa örnekleri arasında Yaratılış 41:54,57; 1 Krallar 10:24; Elçilerin İşleri 19:10 vardır. İlginç bir örnek, Mezmur 10:5'tir: "Kötülerin yolları her zaman başarıya götürür".

Dönüm Noktaları Serisi

¹ Bernard Lewis, *The Emergence of Modern Turkey* (Oxford: Oxford University Press, 1979), s. 53-4.

Keder

¹ Paul David Tripp, *Grief: Finding Hope Again* (Glenside, Pennsylvania: VantagePoint Books, 2004)